

საქართველოს პენი

ISSN 0321-1509

ქართული
პენის ცენტრი

ტ. 5
№ 5 1991 წ.

645
1981

ურატაშაჲ — გულითადი შეხვედრა თბილისის აეროპორტში. შ. კიკვაძის და ა. რუხაძის ფოტო. (საქინფორმის ფოტოქრონიკა)

„საპარტიულოს კალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის უოცენდოვური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული შურნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии.

საქოთა საქაროვერე 60 წეოსა

ამ დღეებში წვენს სამშობლოს უახლესი ნელთარცხვით 60 წელი შეუსრულდა.

1921 წლის თებერვალი საქართველოსთვის „ჯერ არ ნახულ, ჯერ არ გაგონილ“ საბჭოთა წყობილების დამყარების, პროლეტარატის დიქტატურის დამკვიდრების დღედ იქცა.

ადამიანთა თანასწორუფლებიანობა!

ფაბრიკა-ქარხნების ექსპროპრიაცია!

მინის სახალხო საკუთრებად დაკანონება!

საყოველთაო-სავალდებულო სწავლება!

და შემდეგ... ამ ღობუნებების დაკონკრეტებით, საცილისტური მშენებლობის პროგრამის თანახმად ყოველდღიურად იცვლიდა იერსახეს ჩვენი ცხოვრება, პირველი კომუნებიდან — მძლავრ კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებამდე. წერილ სანარმოებიდან — გიგანტურ ფაბრიკა-ქარხნებსა და გაერთიანებებამდე.

სახალხო მეურნეობისა და კულტურის ამა თუ იმ დარგის მკვეთრი აღმავლობისათვის დგებოდა ზუთნლიანი გეგმები და ახალ-ახალი სიმაღლეებისაკენ სწრაფვით გატაცებული, რევოლუციური გარდაქმნათა რომანტიკით შეპყრობილი ადამიანები შრო-

მითი სასწაულებით აღწევდნენ შეუძლებელს — ამენებდნენ გიგანტებს, სახეს უცვლიდნენ სოფლებსა და ქალაქებს...

და აი, განვლილი 60 წლის მანძილზე საქართველო დიდად განვითარებული ინდუსტრიისა და მაღალმწარმოებლური სოფლის მეურნეობის კრად იქცა. მის გეოგრაფიულ რუკაზე განდა ახალი სოფლები და ქალაქები, გზები და პიდროვლსადგურები...

მცენიერობისა და ტექნიკის მძლავრი განვითარების, მრეწველობისა და სასოფლო-სამეურნეო შრომის პროცესების ავტომატიზაციისა და მექანიზაციის შედეგად თვისებრივად შეიცვალა მუშისა და გლეხის სტერეოტიპი — ჩამოყალიბდა ახალი სახე მუშა-ინტელიგენტისა, გლეხ-ინტელიგენტისა.

წერა-კითხვის უფოდინარობის ლიკვიდაცისათვის ბრძოლის პროცესი სავალდებულო საშუალო სწავლებაში გადაიხარდა, ხოლო უმაღლესდამთავრებულთა პროცენტული მაჩვენებლებით საქართველო ერთ-ერთ თვალსაჩინო ადგილზეა. თუ გადავხედოთ ამ მაჩვენებლებს და გავისვენებთ, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა 1924 წელს სულ 8 ინჟინერი გამოუშვა, ნათელი იქნება, რა გიგანტური ნაბიჯებით დაწინაურ-

ქ. შარქიას ნაბ. საქ. სსრ
საქართველოს სსრ
1960

16776

ბულვარი.

სხვადასხვა დარგის სპეციალისტთა რიცხვის საოცარ ზრდასთან ერთად, მალდგება ადამიანთა შრომისა და ყოფაცხოვრების კულტურის დონე, იშლება ზღვარი სოფელსა და ქალაქს შორის, განებრივსა და ფიზიკურ შრომას შორის.

სისხლსავსე ცხოვრება ჩქვეს დღეს ჩვენი ქვეყნის ყოველ კუთხეში, ყოველ უბანზე ახალ-ახალ სიმაღლეებს იპყრობს საბჭოთა საქართველოს მეცნიერება, ლიტერატურა, ხელოვნება, სპორტი... საყოველთაოდ არის ცნობილი ქართული სამეცნიერო სკოლები და სახელები: ივანე ჯავახიშვილი, ივანე ბერიტაშვილი, დიმიტრი უნიანი, ნიკოლოზ მუსხელიშვილი...

დიდია საქართველოს მეცნიერთა დღევანდელი წვლილი რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობისა და კულტურის აღმშენებლის, საერთაშორისო სამეცნიერო აზროვნების განვითარებაში. ასევე სიამაყით აღსანიშნავია ქართული მწერლობის, თეატრის, კინოს, მუსიკალური, ქორეოგრაფიული, სახეითი ხელოვნებისა და სპორტის სახეობებში მოპოვებული საკავშირო და საერთაშორისო გამარჯვებები... და რაც ჩვენი საბჭოთა ნიშნობებისათვის განსაკუთრებით ნიშანდობლივია, ქალების ფართო მასების მონაწილეობა და მათი დიდი წვლილი ამ განმარჯვებებში.

ისტორიულად ცნობილი გვიჩქ ქალთა სახელებს გვერდით ამოუდგნენ საბჭოთა ნიშნობების დამყარებისა და განმტკიცებისათვის მებრძოლი, პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწენი, დიდი სამამულო ომის მონაწილე ქართველ ქალთა მრავალათასიანი არმია...

ღირსეული ადგილი დამოკიდდეს საქართველოს ქალებმა ჩვენი რესპუბლიკის პოლიტიკური, სამეურნეო და კულტურული ცხოვრების ამ აღმშენებლებში. საყოველთაოდ ცნობილია ლენინის მითითების მოიერიშე ქალთა ღვაწლი და საქმეები. მავრამ კვლავაც ღირსეულზე ღირსეული ადგილი მიეკუთვნის საქართველოს გვიჩქ, მრავალშვილიან, დიდებულ დედებს, ყველაზე ძვირად ღირებული საუნჯის, უკვდავების შემოქმედით და აღმზრდელებს — მათს აღმზრდელებს.

- ვისაც ვაბარებთ უფროფასებს,
- რაც რამ გვებადა.
- ვისაც მოუწევს გადაცემა
- ესტაფეტაბა.
- ვისაც საქართველოს უკვდავების
- შუქით შემოსავს,
- ვისაც იტყვის მალალ საგალობელს
- საქართველოსას.
- მათ მივანის დიდებულნი
- საუკუნენი
- გაჩაღებულნი შუენიშენებით
- და ჯიხურებით.
- და. მესმის, მესმის, ჩვენს ბრძოლებზე
- ქმნიან ლეგენდებს
- მოქალაქენი საუკუნის
- ოცდამეათის.

დღეს, განვითარებული სოციალიზმის სინამდვილეში ჩვენი სამოცნლოვანი საბჭოთა რესპუბლიკა მტკიცედ მიამიჯებს საქართველოს კმ XXVI და სკკ XXVI ყრილობების მიერ დასახულ, ქვეყნის დიად აღმშენებლობათა XI სუთინდლის გზაზე და ამაყად მიამქს საკავშირო სოციალისტურ მეჯობებებში რვაგზის გამარჯვებებით მოპოვებული გარდამავალი ნითული დროშა, რომელზეც დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციისა და საბჭოთა ნიშნობების ბელადის ვ. ი. ლენინის ორი ორდენისა ამოქარგული.

სკკ XXVI ყრილობის მიერ დასახული ჩვენი ქვეყნის საგარეო და საშინაო პოლიტიკის განხორციელებისათვის ბრძოლად მდგარი საქართველოს ქალები კვლავაც ღირსეულად და კიდევ მეტი გულმუხურვალეობით იღვნიან, რათა ამდღედრონ ქვეყნის ზევი და ბარაკა, უფრო მეტად განამტკიცონ სამშობლის ძლიერება, ამრავლონ ერი, აღზარდონ საქართველოს ღირსეული შთამომავალნი

კულტურა

საყოველთაოდ ცნობილია ჩვენს სახელმწიფოში ქალები ფართო მონაწილეობის იღებენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, თანაწილ შემოქმედებით შრომით მნიშვნელოვანი წვლილი შეამქს ქვეყნის ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ განვითარებაში. ამასთანავე ქალები — დედები უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობენ მონაწილეთა ოჯახების აღზრდაში, ქუშიარტად, საყოველთაო თანაწილეობა დასახურებულნი იქნენ მათ!

მეცნიერებაც დიად დაეძღვებულა ქალებისათვის. ყველა დარგში — მათემატიკა ეს თუ ბუნებისმეტყველება, კუმანიტარული მეცნიერება თუ ტექნიკური, — ქალების წვლილი მუშაობაში მოიანს, მზარდობს. მნიშვნელოვანად ხელს უწყობს დარგის განვითარებას.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის 5870 მეცნიერ მუშაკიდან 2470 ქალია მათ შორის 800 — მეცნიერებათა კანდიდატი, 65-მდე მეცნიერებათა დოქტორი, 4 რესპუბლიკის აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი და 2 ნამდვილი წევრია. ჩვენი მეცნიერული კოლექტივების საამაყო წევრებია აკადემიკოსები ქეთევან ლომთათიძე და ნინო ჯავახიშვილი — ცნობილი მეცნიერნი, მეცნიერთა აღმზრდელნი და საზოგადო მოღვაწენი აკადემიის წევრ კორესპონდენტები ელენე მებრველი და ვიფრ ქემრეტლიძე — ჩვენი მონაწილე ინსტიტუტების სამაგალითო დირექტორები და სხვანი.

ვულოცავ ჩვენს ეროვნულ დღესასწაულს მეცნიერ ქალებს და საქართველოს ყველა სხვა ქალებს, ვინც იღვნიან სამშობლის ეთოლოდებისათვის, და უსურვებ მათ მრავალ სიხარულს ცხოვრებაში, დიდ ნამაბებებს შემოქმედებით შრომაში!

იშენი სარბამი,
აკადემიკოსი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზდენტი.

მეგობრები გვილოცავენ

ქრისტე „საქართველოს კალს“ რედაქციას

საბჭოთა კავშირის ქალთა კომიტეტი გულითადად გილოცავთ ეურნალ „საქართველოს კალს“ შემოქმედების კოლექტივსა და მის მკითხველებს — საქართველოს სსრ ჩესტუბლიკის მშრომლებს, რომლებიც ამ დიდებულ თარიღს — საბჭოთა საქართველოს 40 წლიან იუბილს ეგონიმიკს, მეცნიერებისა და კულტურის განვითარებაში მოკავებულ ახალ მიღწევებში ეგებებიან.

საბჭოთა საქართველოს ქალებს დიდი წვლილი შეეკეთ ჩესტუბლიკის სახალხო მეტრნებისა და კულტურის, მეცნიერებისა და ხელოვნების უველა დარგის განვითარებაში. დარწმუნებული ვარ, რომ სკკკ XXVI უროლობის გადაწყვეტილებათა ასხუხად საბჭოთა საქართველოს მშრომლები უველ ღონეს იზმარენ, რათა ხორცი შეახან მშობლიური კომუნისტური პარტიის წინაწარდახეულიებს.

გისურვებთ წარმატებებს აღმშენებლობით მშრომელს, მოზარდი თაობის აღზრდაში, საზოგადოებრივ საქმიანობაში.

ქანწრილობას, ბედნიერებას გისურვებთ, ძვირფასო მეგობრებო!

საბჭოთა კავშირის ქალთა კომიტეტის თავმჯდომარე
პალენტინა ნიკოლაევა-ბერძუშკოვა

მებრაველ ვულოცავთ თქვენი ეურნალის მკითხველებს, საქართველოს უველა მშრომელ ქალს ჩესტუბლიკის 40 წლის იუბილს. საქართველოს ქალებს უდიდესი წვლილი შეეკეთ თავიანთი ჩესტუბლიკისა და მთელი ჩვენი მრავალეროვანი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიურ განვითარებაში. სკკკ XXVI უროლობაზე საქართველოს კომპარტიის მიმართ ნათქვამი კითხი სიტუებები თქვენს სამართიანად ვებებთ, ჩვენი ძვირფასო დობილებო გამარჯ მშრომლებად, აქტიურ საზოგადოებრივ მუშაებად, ბრძენ დეებად, გარეგნობით მშენიერი და სულიერად მდიდარ ქალებად გაცნობთ. ძვირფასო მეგობრებო, მთელი გულითა და სულით გისურვებთ დამკრეველურ მუშაობას სკკკ XXVI უროლობის გადაწყვეტილებათა ხორცუხსახმეულდ, დე ახალი წარმატებები მოკავებებით ბავშუთა აღზრდაში, იუაიტი ქანწრითელად და ბედნიერად! გულითადად გებუევათ.

თქვენი „რატმნიცა“.

ძვირფასო მეგობრებო! საბჭოთა საქართველოს იუბილს დეებუევი ეურნალ „სოვეტსკია ეენშინას“ რედაქციის კოლექტივი გულითადად მოგახსენებთ და გილოცავთ დიდ დეესასწაულს. 40 წელია ჩვენი ქვეყნის მებრაველი ოჯახი ოჯრდება და მშვენდება თქვენი მზიური მზარე, აღტაცებული ვართ თქვენი შრომითი მიღწევებით, მეცნიერებაში, ხელოვნებაში, სპორტში მოკავებული წარმატებებით. იმ სახელთა თანაერსკლავედში, რომლებითაც ამავებს ქართველი ხალხი და მასთან ერთად ამავებთ მთელი ჩვენი ქვეყნის ხალხები, უმარგი ქალია — ქალები, ცნობილით თავიანთი შრომისმოუყვარეობით და გულიანობით, საშობლოს უსაზღვრო სიყვარულით, ერთგული მეგობრობით, სტუმარმოუყვარეობით, დიდი გემოვნებით. ნათელი გონებით, შემთხვევითი როდია, რომ უველაზე რთულ, ინტელექტუალურ ხელოვნებაში — კადრაკში სასატიო მსოფლიო კვარსტლები წინა გაფრინდაშლდა, ნანა ილიენიანა, ნანა აღტენდარია. მათა ჩიხურდანიმეფ დიხსიხორებს.

„სოვეტსკია ეენშინას“ რედაქციის კოლექტივი უველიევი საუკეთესო გისურვებთ თქვენს, ეურნალის თანამშრომლებო, თქვენს მკითხველებს და მშენიერი საქართველოს უველა ქალს.

კოლექტივის სახელით ეურნალ „სოვეტსკია ეენშინას“ მთავარი რედაქტორი პალენტინა ვედვოტოვა.

ძვირფასო ქართველი ქალებო! ჩვენი ძვირფასო დობილებო! მებრაველ და გულითადად გილოცავთ თქვენ და თქვენი სახით მთელ ქართველ ხალხს დიდ და ნათელ დეესასწაულს — საბჭოთა საქართველოს მე-40 წლისთავს. დღეს საქართველო დიდი ინდუსტრიის, მოწინავე სოფლის მეტრნების, მაღალი კულტურის ჩესტუბლიკია, უკავებელი მზარეა და იგი ასეთი თქვენი სახელოვანი შვილებს — ქალებსა და მამაკაცებს თავდადებული შრომის წუალობით, საბჭოთა ჩესტუბლიკების დიდი და მტკიცე მეგობრობის მეოეებით გახდა.

ძვირფასო ქართველი ქალებო! როგორც უახლოები მეზობლები, ჩვენ, აზრბაიჯანის ქალები დიდი სიხარულითა და სიამოვნებით ვადევენებთ თვას ჩვენი დობილების წარმატებებს, ქართველ ქალთა მიღწევებს, და ამ საზეიმო დღეს მთელი გულით და სულით, ჩვენი ფიქრებით თქვენთან ვართ.

დიდ წარმატებებს გისურვებთ. დაე, მუდამ მკუარდეს მზიური საქართველო!

ეურნალ „აზრბაიჯან ვანდინს“ კოლექტივის სახელით მთავარი რედაქტორი ხ. ბასილოვა.

СОВЕТСКАЯ ЖЕНЩИНА

AZERBAIJAN
GADYNYBY

მეთერთმეტე ხუთწლეულის სტილიზა

ინტერვიუ სახალხო დეპუტატთა სამხარეთო ოსეთის საოლქო საკმპოს აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარესთან, სკკპ XXVI ყრილობის დელეგატთან — თამარ აბაშ ლოვასთან.

პიტიხბა: ოლქის სამრეწველო პროდუქციის გამოშვება X ხუთწლეულში, IX ხუთწლეულთან შედარებით, 109 მილიონი მანეთით გაიზარდა; ეს 45 პროცენტია. რის შედეგია ასეთი წარმატება?

პასუხი: ამ წარმატებას საფუძვლად დაედო სახელმწიფო, სამეცნიერულ და პარტიული დისკოლინის განმტკიცება, შრომის მოწინავე მეთოდების, ახალი ტექნიკისა და მოწინავე ტექნოლოგიის დანერგვა, ნედლეულისა და მასალების მომწოდებლობის ხარკვა, ყველგან და ყველგან ში წესრიგის დამყარება, მორალური და მატერიალური წახალისების ფორმების სწორად გამოყენება, სოციალისტური შეჯიბრების სწორი ორგანიზაცია და საყარობა.

პიტიხბა: X ხუთწლეულში კაბიტალური მშენებლობის მოცულობა 48 პროცენტით გაიზარდა. კაბიტალური დაბანდებები XI ხუთწლეულში კიდევ 24 პროცენტით გაიზარდა. წარმატებით შენდება მნიშვნელოვანი ობიექტები: როკის საუდელტეხილო გზა და ზონარის წყალსაცავი, როდის ჩადგება მწეობარში ეს ობიექტები?

პასუხი: რაც შეეხება როკის საუდელტეხილო გზის მშენებლობას, იგი საინჟინრო გადაწყვეტილი და მასშტაბურობით უნიკალურია და დიდი სახალხო სამეურნეო მნიშვნელობა აქვს ოლქისათვის. ცნობილია, რომ სსრ კავშირის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების 1981-1985 წლებისა და 1990 წლამდე პერიოდის ძირითადი მიზნობრივებში ამ მშენებლობის დამთავრებას 1983 წლისათვის ითვალისწინებს. ეს ყველაფერს წარმატებით გადაწყვიტა იმ საკომიუნის კომპლექსი, რაც ამ უდიდეს მშენებლობასთან არის დაკავშირებული. ერთობ, კეთილმოწყობა ტრასის ცალკეული უბნები, აშენდება ელტრასაფოტაცობურები და საეკოლო დანიშნულების ობიექტები, ოღონო შეიმტკიცება დასახლებულ პუნქტებს:

ზონარის წყალსაცავის მშენებლობა დამთავრების პროცესშია და წლებულ გადაცემა საექსპლოატაციოდ. ეს კი საშუალებას მოგვცემს მოიწყოს ზნაურის, ციხნვლის, კარხლის და გორის რაიონების ხაზამშხალი მანქანი, 18500 ჰექტარი მიწა გასაწყადებდა... ეს კოტას როდი იზნავს.

პიტიხბა: პარტიის XXVI ყრილობის წითელი ზოლივით ვასდევდა ადამიანების კეთილდღეობისათვის ზრუნვა. ოლქის მშრომლებს X ხუთწლეულში 92 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი გადაეცაო. სახელმწიფო კრედიტებითა და საკუთარი სახსრებით აშენდა 600 ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლი. 2300-მა ოჯახმა გაიუმჯობესა საცხოვრებელი პირობები. როგორია პერსპექტივები XI ხუთწლეულში?

პასუხი: ძირითად მიმართულებებში ნათლად არის გამოკვეთილი ადამიანებისთვის ზრუნვა. ყველაფერი ადამიანების საკეთილდღეოდ — ასე იღვა სახითი პარტიის 26-ე ყრილობაზე. ისიც ცნობილია, რომ საქართველოს კ კენტრალურმა კომიტეტმა 1979 წლის 25 იანვარს მიიღო დღევანდელი სახრეთ ოსეთის სოციალურ

ეკონომიკური შემდგომი განვითარების შესახებ ეს დიდი და შრავლისმომკველი დოკუმენტი. ჩვენი მოქმედების პროგრამაა. ამ პროგრამის შესამამისად ოლქის მშრომლებს უოვეწყოფილად სულ კოტა 20-24 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართი გადაეცემათ. XI ხუთწლეულის მანძილზე საცალი საქონლები 24-26 პროცენტით გაიზრდება. აშენდება 30-ზე მეტი ახალი საეკოლო ობიექტი, 39 პროცენტით გაიზრდება საყოფაცხოვრებო მომსახურების მოცულობა. ამოღდება მომსახურების ელტრის დანივ, განსაკუთრებულ ყურადღებას დაეთმობა სოფლის მშრომლებლის მომსახურების.

პიტიხბა: საქვეწოდ გაითქვის სახელის ოსნა მეტყვარეობა. მატკლის წარმოების გეგმა შოი 139 პროცენტით შესარულეს. სახელმწიფოს ჩაბაზის 4480 ცენტ-

ნაკი მატლი. შეასრულეს მარცვლეულის და უარსის დაკლებებიც. სოფელი ჩვენი მარჩანალია. ჩა ამოცანები აქეთ XI ხუთწლედში ოლქის სოფლის მეურნეობის მუშაობაზე?

პასუხი: პარტიის აგრარული პოლიტიკა კომუნისტური მშენებლობის ძირითადი ნაწილია. იგი მიმართულია სოფლის მეურნეობის დამკარგებელი განვითარებისაკენ. მთი ეფექტიანობისა და ინტენსივობის ამაღლებას. მისი სტრატეგიაში განხორციელება ნიშნავს სოფლის შექენას მტკიცე ეკონომიკური საფუძველი. რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა წარმოების გადიდებას, კოლმეურნე გუნდების დაინტერესებას, ქალაქსა და სოფლის შორის არსებული განსხვავების წარღობას. სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ინტესტირებულ რეკონსტრუქციას დაეყრდნობა. მატლი გასულ ხუთწლედში სასოფლო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამოყოფილი ძირითადი უნდების 26 მილიონი მანეთით გაიზარდა.

XI ხუთწლედში ოლქის სოფლის მეურნეობის მილიანი პროდუქციის მოცულობა. სულ ცადა. 95 პროცენტით გაიზარდება. კვლავ გაავრცელდება მუშაობის მეთოდებისა და მექანიკაციების სპეციალიზაციისათვის. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა მეცხოველეობის განვითარებას, პიროტექციას და ფრინველის სულდობისა და პროდუქტიულობის ზრდას. ამ დარგის აღმავლობისათვის კ აუცილებელია თვითიველ მეურნეობაში მტკიცე საკვები ბაზის შექმნა. საქარბო პროდუქტების მექანიზაციის დონის ამაღლება. შიშის ქიმიზაცია და მეცრობრაცია მეცნეობის მიწვევითა საფუძველზე. დაახლო სამეშაობა მთელი კომპლექსის შესასრულებლად ოლქის სოფლის მეურნეობის 54 მილიონი მანეთი გამოეყ. ეს დაახლოებით: ერთი მესამედი მთელი იმ კაპიტალდამანდებისა, რაც ოლქს XI ხუთწლედში გამოეყ.

უახლოეს წლებში აშენდება მეცხოველეობისათვის განკუთვნილი სულ ცადა ოცი შენიანა და კომპლექსი. ათობით სასოფლო ობიექტი. რაც უფოოდ ხელს შეუწყობს ამ დარგის ამაღლებას. ნავარაუდევია 1985 წლისათვის ხორკის წარმოება გადიდდეს სულ ცადა 5.5 ათას ტონით, ხოლო არისა—10 ათას ტონით. გამზრდას ამაღლებას კვარქბის წარმოება სხინვალის მეურნეულეობის ფაბრიკის გავანთობისა და რეკონსტრუქციის გზით. თქვენთვის ცნობილია ლარკვისელ მეცხოველეობა საკვეყნო აღიარება და წარმატება, ამიტომ სიტყვის აღარ გავაგრძობებ.

კითხვა: სულ უფრო მაღდება ოსი კაციის ცხოვრების დონე 1975 წელს ოლქის მოსახლეობის ფულადმა შემოსავალმა 78.3 მილიონი მანეთი შეადგინა. X ხუთწლედში — 115 მილიონი მანეთი. რა გაკეთდება იმისათვის, რომ კიდევ უკეთესად ცხოვრობდეს ოლქის თვითიველი მშობიელი?

პასუხი: მეთვრამეტე ხუთწლედით უკვე დაიწყო. იგი მომავლის იმედითა და სიყვითთ გვეცხებს. კიდევ უფრო აუცილებელია განვითარდება ოლქის ეკონომიკური

მთელი სრულყოფილი ამოქმედდება სხინვალის თვითრეგულირების ტრიკოტაგის ფაბრიკა, რომელიც ყოველწლედში 25 მილიონი ლიტრბუტლი 9 მილიონ კალ ნაწარმს გამოუშვებს. სხინვალში აშენდება და მწყობრში ჩაადგება მინერალური წყლის „აგიათის“ ჩამომსხმელი ქარხანა. რომლის წლიური წარმოება 120 მილიონი ჰირბობით ბოლია; აშენდება სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის სარემონტო ქარხანა, პედაგოგიური ინსტიტუტის ახალი კამპუსი, ვაჭრობის საყუარეობები და ინჟინერების ობიექტები. რაც საბოლოოდ კლიოდ გადუნებს მოახდენს მშრომელთა სარჯობა ბიუჯეტზე. XI ხუთწლედში ოლქის ეკონომიკური და სოციალური განვითარებისათვის გამოყოფილია 135 მილიონ მანეთი მუტი კაპიტალდამანდებები; სამეურნეო პროდუქციის გამოშვების ტემპი, 1980 წელს შედარებით, 134—137 პროცენტით გაიზარდება, კარგად უნდა იცხოვროს თვითიველმა საბჭოთა ადამიანმა და მათ შორის ისმამ კაცმა.

კითხვა: ჩვენი უფრალი ქალების ეფრანალია. ამიტომ ეს შეითვისებ ტრადიციული ეჭნება. ქალი საბჭოთა საზოგადოებაში მატლი შევლდების დედა და მუდღე რიდი. იგი კომუნისტური ხარჯადების აქტიური მშენებელია. რას იტყვი ოლქის ქალებზე. მათს თავადებულ შრომაზე?

პასუხი: ამ კითხვას ნივლედი. სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში. ოსეთის მშრომელების წარმატებებში. მათოდ ხტწლედის მიყნათა დამღევეში დიდი წვლილი მიუძღვიდა ოლქის მშრომელ ქალებს. X ხუთწლედის გეგმის ვადამდე შესრულებებისათვის პიროტექციამა უმატეველს საშობლის სხინვალის სამეურნეო კომბინატისა და სამეურნეო ფაბრიკის კოლექტივებმა. ს.დაე უზარეულსობამ ქალები შეადგენენ.

სხინვალის რაიონის ანაბეისს და ზნარის რაიონის მუხურის მოწინავე კოლმეურნეობებს ქალები — რუხან მტერაველი და ახანბესთავეი მეთაურობენ. სხინვალის თვითრეგულირების ტრიკოტაგის ფაბრიკას მერი კასარბეღუტას სათავეში. მათი შრომითი კოლექტივები მოწინავე მთელ ოლქში: 700 ქალი და 15 პრიადას. რომელთაც ქალები მიუძღვებიან. მინიჭებულ აქეთ „კომუნისტური შრომის დამკურთხის“ საპატიო წოდება. საკვეყნოდ გაითქვებს სახელი საქართველოს სსრ უმაღლესი საპირის დებუტატებმა. მწველელისა ელოყვამ. მეცხოველე თამარ თარაყვამ. საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატმა აგრფინა თევტაყვამ. მკურთხულ ვარა ტურაშვილმა. შრომის წიფილი დროშის ორდენის კავალრამ ფეფო ზებაშვილმა. მკურთხევემა ალექსანდრა კლდინიკოყვამ. მარამ ბუხალაძემ. ნათელა კეყოშვილმა... ოსი ქალი ღღეს მატლი დედა. ოყახის დედაბოდი რიდი. იგი კომუნისტური საზოგადოების აქტიური მშენებელი და მდროშეა.

ენა ბალანაძე

მრავალშემიერი

შენს ლურჯ მწვერვალებს, თოვლი რომ ფარავს,

თორავ და დარიალს, ჩემოდ ქვეყანავ, დიდება მარად მრავალამიერი! შენს შმა ჩამტყუარებს, თოვტიდან ბარად რომ იჩქარანს, ჩემოდ ქვეყანავ, დიდება მარად, მრავალამიერი! შენს მამავ გმირებს — გზა საომარი მხნედ რომ გალიეს, ჩემოდ ქვეყანავ, დიდება მარად, მრავალამიერი! თავისუფლების, შრომის და ბრძოლის ძლიერ არმიებს, ჩემოდ ქვეყანავ, დიდება მარად, მრავალამიერი! შენს დენარს და ვოლგას, დონსა და არავს,

ამუ-დარიას, ახალ მშენებლებს — დიდება მარად, მრავალამიერი! მალ დაატკობს შრიალი ხეთო მინის ვაკლიანს... მშვიდობა, მარად მშვიდობა შენდა, მრავალამიერი! ზურგში თუ ფრინებტ გზა საომარი ძლიფი გალიე, ჩემოდ სამშობლოვ, დიდება მარად, მრავალამიერი!

დ ე ჯ ე უ ი გ ა ე ჯ ს უ ლ ი ი ლ ე ა

ილიძე ზარიძე

მოთხრობა

მხატვარი დ. ერისთავი

ერთი გააპარა თვლი წითელი კუთხისაკენ, სადაც გუშინდლამდე კიდევ აქვდა გარდაბავალი დროშა და ჩამოშემოვიდოდა ხოლმე, ასე ეგონა, მთელი ოთახი მღერისო. ახლა ის ცარიელი ადგილი ისე საყოფადაც გამოსცქეროდა. დამდურღრულივით გამოიარდა გარეთ და ისე მოაჯახუნა კარი, ფანჯრის მიწებს ზრიალი დაანჯეყინა. ისეთი იყო, როგორც სტეკვის ღრუბელი. ზედ არ შეეხებდებოდა. დამძარებულმა ჩაიარა კიბე და სამძროში შევიდა. იმათ, ქალბუნა დაინახეს თუ არა, ენა მუცელში ჩაიგდეს, გაისუსუნენ. უფრო რომ მიეგდოთ, ერთმანეთის გულისცემას გაიგონებდნენ. ისე დაიხარნენ თავიანთ საკერავე მანქანებზე. ლამის ზედ მიეჭყლიტათ ცხვირები.

ამ თვეში პრემია არ იქნება!
ელდა ეცაო. უნდა, შეცვლენებული თვალვით შემოსცქეროდნენ. გული დაეთუქა, მაგრამ მაინც არ გაიტეხა იხტიბარი: დროშა რომ დასთმეთ, რა გეგონათ!

უტყვი, შეთქმულებით, ისეთი დგრიალი აუყენეს იმ თავიანთ საკერავე მანქანებს. ისეთი უფრისნამღები გუჯენი. რომ ირმას შიშით გაუდართოვდა თვალები, ქვრი არ ჩამოგვეცეცეს თავზე! მთელ შერობას დგანდგარი გაუდიოდა. მე შენ ვეტყვი და ბევრი კი შეუძლო! — ადამისდროინდელი იყო. ერისთავების ნაქონი. კინოთვატრი ახალი-ახალ შენობაში რომ დაბინავდა. ეს ეგრე ეგდო. უქმად, გავერანებულნი, იქაურობას ვრთავაგვები იკლბდნენ. ნერე სახლდახალად გადააკეთ-გადმოაკეთეს და ესენი შე-ქეძყეს შიგ, სანამ ახალს ავიშენებოთ.

ის ელვარ უფთხარი, დღე და ღამეს რო ვასწორებთ? — ეძღარ მოითმინა ლალიმ.

ნანლაკებზე ფეხს ვიდგამო! — ნამოიძიხა მარუსამ.
გეთუქა, ჯერ მაინც ჩვილები ვართ-თქო, ამ სხედეს რო გვადარებო, ამ საქმეში ქიპოპოტილებს, ეგრე კი არ არი-თქო! — მხარი აუბა თინამ.

პრემიების მოსხნა აფილია. დაბალ ღობეზე ყველა გადა-ალაგებს. რა ენლაკებათ! ვილაცას ქოქოლა მიიყარა ანგელი-ნამ.

გეთუქაო! არ ვუთხარი, ჯერ ახალი ფხადგმულები ვართ-მეთქი? წელიც არ არი, რაც ფაბრიკა გაკვირსნეს დაბაში. ფაბრიკა კი არა. მართალი თუ გინდათ, ერთი ბენი სამაქროა, ფილიალი. ჩვენ დაეარქეთ ფაბრიკა, თავი მოგვწონს, აქვად და დაბაში პირველი მუშები ვართო, თავს ვიკლავდით მუშაობით. შევასრულებდით გვემებს და სოცებდით ეობინებოდით. მარტო გვემების შესრულება საქმარისი არ გახლავთ, ბატონოო. ხარისხო? თუ კი სხვა პრობონების ფილიალები გვემებსაც ასრულებენ და ხარისხიან პროდუქციასაც უშეგებენ, თქვენ როდემდე გიგოროთ წითელი კვრცხიო? მე თეთიონ ჩამატკინეს დროშა, ჩემი ხელთ! სწორედ ეგრე არ დარეკეს, პროფაუშერის თავმჯდომარემ დაწერო დაბარუნოსო? სხვას უნდა გადაეცეთო. მოვი და ნუ მოკიცვდება გული!"

სუ ტკუარ-ტკუარლოდ არ ჩაგვიყალბენა თვალდები—არ ის-ენებდა და-ბა სოფელი ეყფელა.

— აბა, ერთი კი პატრონი გვეყანდეს, ჩვენთინ ხმალომღე-ბული, განა მამინაც დაეჯარავენენს! — ნინმატობად მარუსა.

„მარუსა არ იყო, რო იკვებინდა, ამ თვეში გვემს ორმაგად ვასრულებო? სწორედ მაგის შეყერილი კაბებიც ყველაზე წუნიანი. თან როგორ გადგულდება ხოლმე, რამეს თუ უტყვი: მეო, ჩემი დღე და მოსწრება ჩემ ქმარ-შვილს თეთინთ ვუყურავდი შარვალ-სალასათსო. ჩემი დედაბითილი კიდევ განთქმული სონა მკერავი. ქსის ხეობაში ყველა კიი ვაჯაკის ჩოხა-ახალუხის შამკერი იყოო. თქვენ რა უნდა მასწავლითო. ჩოხა-ახალუხისაო! ნეტავი ვი-ლასა სჭირდება მაგათი ჩოხა-ახალუხები! სწორი ნაკერი ვერ გაუვლია. არა, მაინც როგორ გამოუშვით ამოდენა უხარისხო პროდუქცია? თქვენი გულისათვის რეკლამაციას რეკლამაციავც ვიღებთო. სულაც გამოავლით ამ ჩვენს ფილიალს ხელიდან, ხა-ხამშარულებს დაფესვით და სხვა რაიონს გადავდგომო. თავი რო-გორდა უნდა გავყოთ გარეთ. ალბათ უკვე მიულ დაბას მიედლო, დროშა რომ ნაფეტრებს. მეტი კი უნდათ! გავიფილი ქუჩაში და გაიციფენენ, ეგე, სწორედ მაგან ჩაიტანა დროშაო, თავის ხელთ-ვეო! რა უნდა ექნა?“

— მარტო ამას რას ეჩხუბებით, ირმას მრალია, „ნაურაზე“ რო კრავთ? — უყვიროდა ქალბეს ნათია. — ჩაიბთ თბილისში და უხარისხის დირექტორს გაუდგულდით!

— ნეტავი თაფლივით არ იგლისებულე! — დაუტბანეს ნათიას. — გამოკვივიდა ჭკუნის დამრიგებელი!

— იქნება საამეროს უფროსმა დაავიჭროს მხარი? დაფუძახით!

„ბედი არ გინდა რალა სწორედ გუშინდელ გავთში ეწერა პაპაჩემის ამბავი შევდგი თუ არა ფეხი ფაბრიკის დირექტორის კაბინეტში, ჯერ ის გაზუთი მეცა თვალში. წინ ედო, მაგიდაზე, პაპაშენიანო? სურათზე მანიშნა. მერე არა გრცხვენია, ასეთი პაპის შეილიშვილსაო? კაცი პირველი რველუციონერი ყოფილა. მისი პირველი კოლეგები იმას დაუარსებია. შვილი, მამაშენი, გმირი გახურდა, ასპროცენტიანი მეფეხარე. შენ რა ღმერთი გინყრება, შენი საქმე ნესზე და რიგზე ვერ გაგონვიო? თვითონ რომ მასალას დროულად არ გვიგზავნიან ხოლმე, ის ვითომ, არა-წერო. ხან მთელი ნახევარი დღე ეცდებით მანქანის მოლოდინში. ასორბებენტიო.“

მოკლედ, ჩავფლავდით. რას ვეძებო ღობე-ყორენ? ვტყუივართ და მორჩა სხედან ახლა ესენი და ისევ თავიანთ ნებაზე მუშაობენ. სულაც არ ენალდებოთ. კაბის კალთა ანუელ-დანუელი თუ გამო-უვათ, ამ ეტიბე — გვერდზე მოივრებოდ. მარუსა თავისი ჩოხა-ახალუხის მკერავი დედაბითლის ოინებს მოპყვება და ესენი სო-ციალთ დიხოუციბან. ღია ნარამარა თავის ნიშნობის ბეჭედს დააჩერებდა და თვეებს დათოლეს, როდის ჩამოუვა დანიშნული ნახევრები. ნათია ისევ ყოველ დღითი დაიკვირვებს. მოუჯდე-ბა მანქანას თვალდასიხებული, მეტი ძილსაგან გამოლენჩებოდა და ვერც კი შეამჩნევს, სწორ ხაზს გაავლებს თუ დაბრუცილს. ანგელისა ნარამარა ტელეფონთან ირბებს, კახამ კიდევ ჩაისვლა თუ არაო. ღალი... დამაბადეთო! თქვენ ოხტში კი მოვალე ვერც

უთხარი თბილისში ფაბრიკის დირექტორს, ამ თვეში პრემიებს არ გავცემო-მეთქი".

ვილყამ შემოვლიჯა კარი:

- არქა! თებრო დეიდა ცუდად გახდა!
- ერთი წუთით მიუჭრებულეს, იმ დარბიერ ჩამორლილ სი-ჩუმში ვუღლები გადაუტრიალდათ. ესა გვეჭრებოდაო? — გაი-ფიცრა ირმა, კისრბტახით ავარდა მორე სართულზე, სასადლო-ში. თებრო დეიდა იქვე მისვენებინათ, თავისი ვაჩ-ჭურჭლის გვერდზე. ინვა გამაბტკნარებელი, ტურქებამოლურჯებულა.
- ჩქარა, ექთანო!
- ექთან ავად არი, დღეს არ მოსულა!
- საავადმყოფოში დარეკეთ!

აჩოქოლდნენ. უთავბოლოდ დაარბინებდნენ ძმრიან ტლო-ებსა და ყინულიან სათბურებს. ვინ ყურებს უსრესდა, ვინ წყალს ასხურებდა... მაგრამ ვერაფერს შეელოდნენ, გაზოდილი ინვა, სააქო პირი აღარ უჩანდა.

— ისევ რძალი გააბრახებდა. — ჩაილაპარაკა მარუსამ. — ეს-ლანდელბო...

- დარეკეთ საავადმყოფოში? — იკითხა საამქროს უფროსმა.
- თქვენ თქვენი ექთან გვაეთ და იმან მიხედოსო.
- რააოო? — გაოგნდა ქალი, — თქვენ მაინც გაუკეთეთ, ვინ-მეშ, მოკვდება ქალი. არავინ იცით ნემსის გაკეთება?
- მე ვიცი! — მოესმა ირმას თავისი ხმა და შეფშინდა, ეს რა ვიქო? უკვე შპრიცი ეჭირა ხელში. საგულე ამბულას ნაუჭებდა თავი, ამოსვრება ნაწალი, ჩაიჩოქა და თვალისდახამამებაში არ ატკა ნემსი თან იმათი ჩურჩულიც ესმოდა, ქალბისა: ამან ნემს-ლის გაკეთებას რა იცისო. ან როგორ ვაბრებო? იმ ჩურჩულმა სულ მოულო ბოლო. მივიდა სხული უკანკალბება და ტირის ოფლი გადადიოდა. თებრო დეიდასავე დაამტკნარებულყო.

— რა ვქენა... ეს რა ვქენა... ჩემ დღეში შპრიცი ხელში არ მეჭირა. რო ველარ მოსულიერდეს... ჩემი რძლის ვაჭრებზე საუკუნე უნდა ვიყოცხლო, დაჯამირდები და არ მოვრბობი, მოკალული ვარო. ის, დღე ავი და შვი ქალი კია. იმ დღეს არ იყო, ყარაულს რომ ამ შპრიჩინა შევდარი და ცოცხალი, გინდა თუ არა, შპრიჩინა ვერცე მოჩრჩილი ნახშირი სახლში გაგაზებდაო. რათ გააბნებდე ეგრე უთხარა, რო სთხოვ, ვისასა სთხოვ-მეთქი? შესუვენებაზე ისეთი ნაძირადა და წყალწყალა სუმი გადმოიმოგდა, ძლიეს მოცებენ წვეწმი ორი ღერი ვერმიშელა".

იჯდა და ხელში თებრო დეიდას მჯა ეჭირა. ისეთი შეშინებული და დაფეთებული დასცქეროდა, რომ ვილყამ ქუთი წიალდა, წყალი დალოო. მერე, საავადმყოფოდან ექთან რომ მივიდა, თებრო დეიდა, მოსულიერებული სკამზე იჯდა და ინყვებლობდა:

- ის მუარაზიდან ჩამოსაფარდნი ის ებადა და ხეთ საქციელი ის ტყულ-ურბალი დედაკაცი ჯობრია შერვა, გავდაცაეთ, რა არი, გულ გადამბირწება და გაიხაროს ის, გამარადელდამწვარი დილასუ იმის ღორება გადამბირაილეს ხახვის კვლები...

დაშოლდნენ. საანამ თავიანთ მანქანებს ირმსხედობდნენ, ნათია აუტუხა გვერ-დით:

— ცირკში აღარ მივიდვართ? დროშას დავიბრუნებთ, აი, ნახავ! მოდი და გულზე ნუ გასკვდები! ცირკის გული აქეთ? ემანდ იმზე არ გადაციციდნენ, არქა, ხალხო, ვაჩრენო რა ქალები ვართ, სულ მთავად უწუნო პოდეუქია შეუკროთო. ძალიან არა ნაღვ-ლოდნი, დროშო ნუ წავგართვები! მუკობნის ნჯობინ არ დაილევაო. ცირკი ცირკი არი, ის... ისე, კაცია რომ თქვას, ვერ ერთი ექ-სურსისაც არსად მოვკინებია. ძილეს მოვაბით თავი და ესეც... აბა, იმ გააღმასებულ გულზე, თბილისში, ცირკის ბილეთების აღება გამახსენებოდა? რატომოც არა, მერე ათა ატბოუსით ქა-ლაქში გასვირნებაზე შხად არანა!"

— ვაიშე ჩემი ბუქვილი! — ლიამ დაიკენება მილეული, მიკნაე-ლებული ხმით. — ხელბს რომ ვიხანდი ოჩანთან დავედ.

ირმას მაინცდე დასცეცხლა გულში. სარგადაყალაულოვით ერთ ადგილზე გაშრება. მუხლებიც კი უჩანაწვდა. ისინი კი, ქალები, მისკლებდნენ ლიას. შორებს ვიწროში, აცვიდნენ ზვიით, სასად-ლოში, სულ გოჯ და გოჯ და მტკაველ-მტკაველ გადამბირიკეს იქა-

ურობა. იჯდა ლია. თავის ხელებს დასცქეროდა და ლაპარაკობდა ჩამოსდიდა ცრემლი. თითონ კი ენის დაძერა ელსა ვაჭრებზე ისევ იმე გამბრალი იდგა, ისეთი უაზრო, გამოცარიელებული თვალბით უყურებდა იმათ, ისეთი გაუთხოვბული ეჩვენებოდა ყველა. გვიგონება ერთსაც ვეღარ სცემდა.

— ქურდია ჩენს შორის ქურდო... სახამეო სახლში გაზრდილი ობოლ გოგოს ერთდერტ ნივის რომ მომაპარავ, ისიც საქმროს ნაჩუქარს... იქნებ არავისაც არ მოუპარავს და სადმე გვიან? რო-გორ უნდა ვატაროთ ზურგით ამოდენა ლაქა? თინას უყვარდა იმ ნიშნობის ბუქვის თითზე წამოცდა, ლალისაც, ეცება ლიას წყალი გადაგვესხოს. როგორ შეგვაქო ფაბრიკის დირექტორმა გუშინ, კაბის ჯიბეზე ამოქარგული ყვავილებისათვის: ეს სიახ-ლეაო, მონაჭრებიდან ასეთი სილაშაის შექმნა მთელი ხელბეწე-ბააო. ამის გაკეთება კი ლიამ მოიგონა. საგულდაგულდ ამო-ქარგავს ხოლმე თითოეული ყვავილი. რალ ლიას დაეკარგა ბუქ-ვილი რამდენჯერ წამისწრა თვალთ: შუა მუშომაში ვართული, დაძაბული, თვალბება და ხელბება ქცეული. ააფახულებდა თავის გრძელ ნაწამბებს, ერთი წამით, სულ ერთი წამით გაიჩრდებო-ბოდა, თითებს ნახვად გადაესაყვდა იმ ახალთ-ახალ სპორტბრო ბუქვებს, თითქოს საქმროს მაგივრად ეფერებო. კვირზე მუშენე-ბოდა, რვა თვეში ჩამოვაო. მოგენატრა-მეთქი? კი არ დაიჩრცვინა და შორს დაიტკრა, განიღბა... — ძალიანაო..."

შეშოვიდა საამქროს უფროსი. დაღვრემლი. იქიდანვე, შორი-დანვე ცოვად, გულმოსულმა გადმოსძახა:

- შესვენების შემდეგ რაიკოში წახვალ!

შინაბერა იყო. გულეცილი. პატარა რამზე გაფხუკიანდებო-და ხოლმე, მაგრამ ისე ხელად გადახვებდა ის გაფხუკიანდა, ისე მეგობრულად მოვიდოდა, მხარზე ხელს ჩამოგაფებდა, დავიდგე-ბოდა მანქანის გვერდით და ჩაგაზრებულბდა, როგორ მიდის საქ-ვეები დღესაო? შენც ხელადვე შესიციინდა და, როგორც არ უნდა გაეთათხე, გულში წყნა რა დაგარჩებოდა. ახალი წლის ღამეს, კარნავალზე, რეზო რომ მოვიდა მთვრალი, ფხვზე ვერ იდგა, თან ლეკიანთ ნარკიხა რომ შემოიყვანა ხელგადახვეული და ირმა წი-თელ კუთხეში მოკუნჭული ტროდა მარტო, სწორედ საამქროს უფროსი ნადავც თაყუბ მიეფერა, ამანაც, ირმავე მოზიკა ხელბე-და იმის მეკრეში თაქარგულმა გამოიტირა უიღბლო სიყვარული. აკი ადრეც უბნებოდა, ეგ რა შესაყვარებელიაო, თავზე კაქას დაგამტრევესო, ერთი ფეხი აღთასა აქვს, მეორე — ბალთას, მაგ უქნარასა და უმაქნისს, მაგასაო მზრუნველი დედასავით ჰყავ-დათ, ოიტოსდენა რამეს ვერ გამოაპარებდი.

პოდა, გაუმერბა:

- გაიგე? რაიკოში წახვალ.
- ისე უაღუღად დალო, ძლიეს შერკავა თვალზე მომდგარი ცრემ-ლი. აყვალაფერი დაინისა ტარშემო. ძაყის ფერებსაც კი ვეღარ აღიქვამდა.

ლიამ გადმოზრურჩლა (იქვე ეყვდა, გვერდით, მკლავის განწ-დენაზე):

- შეგეშინდა?
- რისა?
- ნემსი რომ გაუკუეთ.
- შემიშინდა.

— ამასაც გული უკვებდა. იცის, რა დღესაც დამაყრიან რაიკო-ში, რა ზეიმი გვევდა, დროშო რომ გადმოგვექცა ქვეყანა ჩვენი ბავგრო. როგორა გვეკრეოდა, სამუდამოდ ჩვენთან დარჩება ეს დროშაო, ნემსის უწნში გავჭრებთ და მაინც არ დაფთვობთ. მამამაც ცრეც იცის ხოლმე თქმა: „ნემსის უწნში გავჭრებთ და მაინც ასაოცრებელი ნამატს მივიღებო".

და უცებ, სულ უცებ გადაუნათდა სახე. ისეთი შრავანდები დადავდა, ქრისტე-მებრის მუხრდებოდა. გარინდებული, გამ-ტრებებული, თავის ფერს მინდობილი გასცქეროდა ერთ წერ-ტილს, თან სულერიანიანდ ატკრეცილიყო და ავარდისფერებულ-ყო. მერე წამოგდა, ღიმილი ვერ იკაებდა, სულ გადააშუქა იქარ-ობა. გამოსძახა:

— ხვალ ექსკურსიაზე წავალი! — ხმა არავის ამოულია და ჯი-

უტად, რალეანარი გაკრებული ხმით გაიმეორა: — ხალ ექსკურსიაზე უსათოდ წავალი!

და რაიკომი გაიქცა...
მეორე დღე კვირა იყო. ავტობუსი უკვე კარგა გვარინად გაიქცა, ნათია რომ მოვარდა ქაქანით და ლამის დაძრულ ავტობუსში შეხტა.

— დღესაც სამსახურში ხო არ მიდიოდი, რო აქაც დაიგვიანე! — წამოიძახა გალმა სოფელმა ფეფელამ და თავის გვერდით ჩაქცევა.

თებრი დედა უნომრო სკამზე დაბრძანებულყოფი. ყველგაობდა ქალი. ხუმრობა საქმე კი არ იყო, — თავისი რძლის ჯიბრზე ქალაქში, ექსკურსიაზე მიდიოდა. მუხლებზე იმოდენა თერმოსი ედო, ორივე ხელით ძლივ იმაგრებდა. მალი-მალ დახიზებოდა ხოლმე და თეთრ, ქაქათა ტილოგადაფარებულ კალათს მზრუნველად დახედავდა.

ის, ირმა, გულმონურული იყურებოდა ფანჯრიდან.
„თითქმე სახადმოხდლი ვიყო. კაციშვილი არ შეკარება. უკან, ერთ სკამზე შევიდი ქალი რის ვაი-ვაგლახით ჩაიქცა, მე კი ამოდენა სკამზე მარტო ვჯივარ. ვაბუტულები არიან, პრემიები რომ არ მივართვით. კიდევ კარგი, ფული ადრევე გვექონდა შეგროვილი, თორემ აღარც ექსკურსიაზე წამოშვებოდნენ. ისეთ ექსკურსიას ვაჩვენებდი, სიცოცხლეში არ დაგავინწყდეთ. ჩამოდიდით ერთი, თბილისში“.

მიდიოდა ავტობუსი. მიიზღახებოდა. გზა მშრალი იყო. ადრე გამოიდარა, თებერელის გასულსევე ერთ დღეს თბილი, სხივიანი მზის ქვეშ სანახევროდ დადნა თოვლი. გზის პირებზე, ეკლიანი ბარდების ქვეშ, ლურჯ იებს ამოეყვით თავი. გზად, სოფელს რომ გაევილიდნენ, ესმოდათ, როგორ ჩამოდიოდა სახურავებიდან გამდნარი თოვლის წყალი და ისე მხიარულად მორაკაკებდა, ვაბამულად, ნარნარით, გეგონება ღლინებდა. თან აღრნით ლოკა-

ვდა უკვე აბზინებულ, ძრულ კენჭებს. სულ სხვანაირი ფერი ედო სახლებს, ორლობებს, შუკებს, მთებს. როგორღაც განათებული და გულლია ეჩვენებოდათ არე-მარე. მესრებს იქით გადაბარულ ბალღებს გადასცქეროდნენ. შემოდგომით ჩათესლი ნიორს მწვანედ ამოეყო თავი, მიეწვებს რა ხანია მოსდებოდა თითო ღილილი-ადრევე ჩაბარული და უკვე ჩაშუშული მინა, მსუყედ. ნებივრად სუნთქავდა. ვენახში, ძირებშემობარული ვაზების გვერდით ჯანინანი გლეხი იდგა, ორივე ხელით ბარს დაყრდნობილი, მკერდგადაღვლილი. ისვენებდა. იქით კი, გზის გადაღმა, ახალ, გაუმარტავი სახლის ბოსტანში მოზუზუყურ რუმი ქალი სარეცხს ავლებდა და შიშველი, მსუქანი ბარძაყები უჩანდა.

— გაზაფხულია, ქა! — რალეანარი შეგებით ამოიხრა მარუსამ და თავიდან ჭრელი თავშული გადაიძრო.

— ნეტკი რა გიხარია! — უთხრა თინამ, იმან, ლიას ნიშნობის ბეჭდის თითხე წამოეცა რომ უყვარდა, — შუნც პრემიის ფულით საადრევე პაიიდერის ჩითილი არ იყიდა!

— კახს ქათმის კუჭის ქერქი უნდა ვაჭამო, გამხმარი, დანაყლი, მასნაველს, აღარ ჩაისვლებსო. — უფუნებოდა ანგელინა ლალის. თან სარეკი იყურებოდა და ტურჩებზე ყაყროსდევდა პომადას ისევამდე. — ეხლა დამიზღოს ჩემმა ქმარმა კოსმეტკა ქალაქშიც დამინახავს!

— ცირკში წამოყიდი ვარ, — ეგრე, ხმამალა, ყველას გასაგონად დოლაპარაკა თებრი დეიდა. — ცოტას განყდა, სული არ გამეპარა შიშისაგან, იგრე ეშვაკევივით დახტუნაობდნენ თოკებზე. სუ ელეთ-მელეთი მიეღიდა. მაშინ ვიყავით მე და ჩემი მული. მახლი ავით რო გამიხდა და ქალაქ დაწავინეს. ელენია აღონებდა. ახლა, რა ოინი მამივიდა, იმის სანახავათ რო წაველი: უნინ, ესე, გირგალი „პურფუკები“ გვექონდა, შუაში გვარინათ ამოჭრელი, განა თქვენსავით გაზით ვიყავით მოყრეჭებულებში შუმივდამადით კერესინკაზე და როდის-როდის გამოცხვებოდა. გამოვა-

ცხე რის ტანჯვითა და ვაებით ერთი საცოდავი ნამცხვარი, მკლავი მტკილო, რომ — ბავივდება. ძლივს დავხლივ გავლი-მოვლო, ჩა-ვაღვებ, ჩემი მათეონი, „პრაივონკაში“ რაც რა კარგი მე-ბადა, ზემოდანაც ნამცხვარი დაავადე, ციმ-ციმ ჩავიტიან ქა-ლაქსა-მეთი. გადავადეთი ავტოსადგომურ. ის ვერანა „საიუსტ-რანსი“ იგვიანებდა ხოლმე, მივდგი ჩემი „პრაივონკა“ სა-ღაროს კუთვლიან, სასადილოში შევალ. ლინინის ვიყიდი, გზაში პირს გავიკვებო-მეთი და, რასა ზედად; ღორი მომუშუნებებს, იგითი ღორი, რომ კამეჩსა ჰკავსა ველარ ერევა ქონმორიულ ტანსა. გაუყუა დონგი იმ ჩემ ნათავს ნამცხვარში, ცხვირით კარგი სუნს იცხებს, ვერე უკუბრეგია, ვეღარც დინგი მოუშორებია, ღრუჭუნებს, ვერრუხე სასადილოდან გამოტანილი ლინინათის ბოლილი. ვგება სალ-სალამათი გაავადებინო-მეთი, მირბის, მირბის, მივდევ... მთელი ბაზრის ხალხი მიყურებს, ისდებდა სიცილითა...

— თბილისში ლამის გაზაფხული ზატონობდა. გადარეული ჭიკ-ჭიკებდნენ ბელურები, ისეთი ხმით გაქქონდათ გნაისი, ყურთა-სმენა აღარ იყო. ძალბამცემული მზე მორცხვად იჩქიბებოდა კამკამა ღრუბლებიდან, რცხენიდა, ასე ნაადრევად რომ დაევაჰა-ნა წამთარი. შავად გაუღიოდა ბზინვა გადაბარულ გაზონებს. პალტოგადამდელოებზე, ყველამომიშველებული დაიოდინენ ქალა-ქელი გოგონები და ესენი, მთივლები, იმ თავიანთი ავტოსუსიდან რაღაცნაირი კეთილი შურით აყოლებდნენ თვალს.

— მივდივით, ბიჭო, მოვდივით! — ნამოხბა ქალბ. — გააჩერე! გაიპ კი, შოფერმა. ცვრად გამიხედა ქალებს ზედ ცირკის წინ შემოაბრუნა ავტოსუსი. ვითომ არც ესმოდა, თავის დანჯღრეულ ავტოსუსს შუა ქუჩაში მიერეკებოდა.

— სად მივდივართ? — ახტდა ერთამული. ჯერ ადრეა რა გვექვარება. — ნირი არ შეუცვლია, ისე მშვიდად თქვა ირამამ — უნივერსალში შევიარით. არაფერი გაქვთ საყვიდელი?

— ღმერთმა გიმეველოს, — ჩაილაპარაკა მარუსამ ნაამები იყო. — ცოტა მივდგეთ-მოვდგეთ. არავთა ხანია, ქალაქში აღარ მივაჭირა.

ჩამოდაგდნენ ავტოსუსიდან. ზაბეგიტყვის პალტოს კალთები, ხელდავლი გადაიარცნეს თმა. ნაომა უნივერსალის ვიტრინაში ჩაიხიდა და ისე მოიკოხტავა თავი. შვიდწინ, არ დაიფანტოთო, ირამამ გააფრთხილა და ისინივე ვერვე მისდევდნენ, ჯგრაფდ. ფხარეულები. ხან საით გაურბოდათ თვალი. ხან საით და მერე, დახლს რომ იყვნენ მიხროვილები, ირამის ხათა მოესმათ:

— აი, ის კაბები გადმოგვლივ ყველას სხითთაოდ, ცისფერები და ვარდისფერები, ჯიბებზე ყვავილები რომ ახატა.

— სათი-თაოდ! — რაღაცნაირად დამცინავად ჩაიცინა გამ-ყიდველმა. ქერა. ლამაზმა გოგომ. ყურითა სავანგებოდ ჩამო-კარცნილი კულული რომ ერეხებოდა და ჯერ ირამს შეხედა უცე-მურად, მერე იმათ, ყველას. ავჯილოდან დაძვრასაც არ აპირებდა, — თქვენც ყველამ ერთად არ იყიდით, აი! — რაღაცით გულმო-სხლამ დახსნე ერთი ცელი კაბა დაადო.

— ესენი, ქალები, გამტყვერებლები იდგნენ. იქვე, თაროებზე გა-მოდინდნენ ბავშვის კაბებს პირდაღებულები შესცქეროდნენ. ირამამ კი, ფეითარა, იკითხა:

— დღეს რამდენი ცალი გავიდეთ ასეთი კაბა? — არცერთი, ქალბატონო! ახლა დახლთან ჩავლილი ვივად ქალი გააჩერა, ბავშვიანი: — უკაცრავად, როგორ მოგწონთ ეს კაბა? — და თვალნი იმა-თი, სწორედ თავიანთი შეკერილი კაბა გაუჩერალა.

— ეგ რა მოსაწონია! — ტუჩო აიბზუა ქალმა. არ ერეშობოდა: — არ იყიდით თქვენი გოგონასათვის?

— არფორს იდებოთ! — ხელები გაასავსავა ქალმა. — შეხე-დავ ნაჭერი კარგია, ფერი უკეთესი, მოდა — ახალი. მაგრამ ერთი ნახეთ, რა შეკერილია! სწორედ რომ დაჯღანულია! ვინ იყიდის ამას?

— ეს კაბები ჩვენი შეკერილია! — ყველას გასაგონად გამო-აცხადა ირამამ და თავის ქალებს, ყველას საითთაოდ გადავლო თვალი, — გადააბრუნა ის კაბა უსულმა პირზე, ნაქერში ჩაჭა-

ნებულ პანანინა ნაჭერს დახედა და ხმაძალა წიკითხა ოცდათორმეტი. აი, ეს კაბა ამ ქალმა შეკრა — უყვეფუნელი მარუსასავე მიიხადე.

— შეკრებოდა ხალხი ისე შემოურცენენ გარს, გვერდზეა დაწო-უპირებოდა. ახტავა ერთი გნაისი. ზოგი იციონდა, ზოგი ხუმრობო-და. ზოგი იღანძვებოდა:

— თქვენი გულისათვის გვემას ვერ ვასრულებ. — ყველას ხმის ფარავდა ქერა გაყვადველი გოგოს ხმა და ურთანა კულული ერჩხებოდა. — ამა, ეს საქმეა? ვერ იმუშავებდა არაგინანად?

ხალხი კი, ხალხი: — ამათ უყურე ერთი, არხინად არა დგანან! არც კი რცხე-ნითა!

— მაგ კაბების შემკერავს მარჯვენა უნდა გადაუტყდეს ძირში! — ამ ტეტებოს ცხვირს უკრული მტეტი არაფერი უნახავია!

— თქვე დადვაცილებო, ბრემბი ხო არა ხარ. აილეთ და ლა-ზათიანად შეკერეთ. რაღა!

— საფორბოტლას რომ ჩამოაკვია და ხეივანში გამოჰკიდო, ჩიბები ყურძნის აღარ აჰკეცვენენ!

იდგნენ ყურბიჩამოყრილები, ხმაგამენდილები. პირში წყალჩა-გუბებულნი. ყველაფერი გულში და მოშუშლებს, მოკეტუ-ლებს. ფერხასულნი. ლამის ენალები საგულუდან გადმოსცვენო-დათ. ისინი კი, ქალაქელები, იღანძვებდნენ...

და ჯერაც გონზე რომ არ იყვნენ მოსული. სანამ გაიახრებ-დნენ, ეს რა მები დაგვევა თავზე, ახლა იქით, შიგრე მხარეს, ფულს იხილად, ყიდლობდა რაღაცას. ესენი ელოდებოდნენ, შვილად. დღმერთი დიდებულთ, ხელში ნისნობის ბუჭები და ქერა! ახალთ-ახალი. ისევე ზედვე კიდა ფსი. აღი-კვალი, ლისს თინობის ბუჭებისთანა იყო. შივდა და ის ბუჭები ლისს გაუკეთა თინობე. შერე ამათ მოუტყობადოდა:

— ეს ბუჭები თქვენი ფულით ვიყიდე. ცირკის ბილეთების ფუ-ლით...

ავტობუსმა იმ მიაჩადა დაბას, ჩქამი არ გაულით. გვეგონება ქირისფულდაკარგულ მიცვალებულს მიასკენებნო მგლოვი-არებულს ისდენ. თებორ დეიდას ყვეა თერმოსი და ქაითატი-ლოგადაფარებული კალათა ვერვე იდგა, ხელმუხლებური, გაუგებარ-სი სვედით გასცქეროდნენ სადღაც, გზის ბოლოში გამართალ და-ბას, გატეტლებული, მხარეთუებგადმოყრილი მთების ძირში მთა-კალათებულს, ბინდუნდ შემოსვლები, გულისტკივილით რომ აკე-დებოდა ნონოლა სახურავიდან ცაში ასული ობალი ყვამლი, იმათი, თავიანთი კერებისა, იქვე, ზედ იმათ ცხვირნი ხვედნი ამოვიდა გაულული მენახირე, თავზე ცხვირს ბუნის ბოხობი რომ ესურა, მთვრალი მიზარგანაობდა, გამაღარ საქონილი არული. შემოსცინა ქალებს, შორს იკვდა, რა ამავად დაუადებულად ლურჯე, ჰრიალა სამების კლდე ერთი მოსახველია, ზედ მოედან-ზე გაჩრდებულა ავტობუსი და ესენივე ჩამოვიდნენ.

გიაბ, შოფერმა. ჯერ აღმაცურად გამოხიდა ქალებს, მერე ლა-მის სულვე შემტობილად. შუავლო ყველას ნახშირითი შავი, ალალი თვლები და იკითხა:

— როგორ მოგწონთ ცირკი? — და უცებ ისეთი ხმით გადა-ხიარნარა, იმ სიშუმში, იმ დაგუბებულ ნავევლში, გვერ-ნება იმ თავისმა დაფეკარგულმა დანჯღრეულმა ავტობუსამც ბანი მისცაო, ყველაფერმა ერთად დაიწყო თახიხი და ზრალა. და ესენივე, ქალები, ჯავრით პირთამდე ამოტეხილენ, საავდრო ღრუბლებითი ჩამოუყურებლები. ქალაქელებისაგან დაღანდუ-ლები ისე მამიანად აჰყენეს, ის ერხობადა, ყველანი ისე ვადაბ-ვირდნენ სიცილი, ლამის სული ვეღარ მოიქოქათა. ლამის გაგუ-დულიყენენ. ვერვე, ხელისგულები იწმენდნენ ცრემლებს, მუც-ლები ხელით ეჭირათ, სიცილით იფხინიებოდნენ. ავტობუსი დაბაში შედიოდა. დაბაშიც გაზაფხული იდგა.

გაგაუვილნი შემაჯავრებენ

თებერვალში თბილისის სტუდენტთა ქალაქმა მტად საინტერესო ღონისძიება მოაწყო: შეხვედრა იმ შემოქმედ კოლექტივთან, რომელმაც შექმნა ახალი ქართული მხატვრული ფილმი „მშობლიური ჩემო მინავ“. როგორც კინომოცოდნეს, ნილად მხვდა ბედნიერება მკაყურებლისაკის ნარმედგინა ეს დიდებული შემოქმედთა ჯგუფი, რომლის ნაშრომებსაც პრესამ სამართლიანად უწოდა „მხატვრული არსი დღეის გამისა“. უწოდა ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც კინოსტუდია „ქართული ფილმის“ დირექციამ დედაქალაქის ჟურნალისტებსა და შემოქმედებითი ინტელიგენციის წარმომადგენლებს პირველად უჩვენა ფილმი. ჟურნალისტებთან საუბრისას ფილმის დამდგემლმა რეჟისორმა, სსრ კავშირის სახალხო არტისტმა რევაზ ჩხეიძემ განაცხადა: „...ჩვენი, მე და დრამატურგმა სულიყო ფელენმა, ვადაყენყვიტეთ. ჩვენი რესპუბლიკის ცხოვრების ცოცხალ მასალაზე შეგვიქმნა პროფესიონალი პარტიული მუშაკის მხატვრული სახე-პორტრეტი, პარტიის რაიონული კომიტეტის პირველი მდივნის გიორგი თორღლის სახე. წარმოგვეჩინა მისი მოქმედების სფერო განსაზღვრულ რეგიონში, სადაც, უკვე, როგორც მთელს რესპუბლიკაში, ძირეული გარდატეხა მიმდინარეობს. ეს პრო-

ცესი ჩვენი საზოგადოების ყველა სფეროში... ფილმში ნაჩვენებია უნდა ყოფილიყო ყრილობიდან ყრილობამდე განვული მუშაობა ჩვენი რესპუბლიკის, ჩვენი ხალხის სახეცვლილებები, ის, თუ რას ნაკეთებთ. რის გაკეთებას ვაპირებთ!“.

საქმის, მიზნის, ახლობლის ერთგულება — ფილმის შემქმნელი ჯგუფის ეს თავისთავადი ჩანაფიქრი, იდეა და მრწამსი ბრწყინვალედ დაგვირგვინდა. ამის დასტურია ის საყოველთაო აღფრთოვანება, რაც ეუფლებოდა ყოველ დარბაზს ფილმის დემონსტრირებისას. საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობებისადმი მიძღვნილი ეს კინომოთხრობა ჩვენი დროის გამირჩე თანაბრად აღეულებს ყველას. „ამოუნურავია ადამიანზე სულიერ ღირებულებათა იდეოლოგიური ზემოქმედების ძალა“ — აღინიშნა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XXVI ყრილობის ანგარიშში. სწორედ ამ ზემოქმედებისათვის მკაყურეში მადლობას უხდდა ფილმის შემქმნელ ჯგუფს. დამდგემლ რეჟისორსა და სცენარისტ თანავეტორს რევაზ ჩხეიძეს, სცენარისტს სულიყო ფელენს, გიორგი თორღლის როლის შემსრულებელს თემურ ჩხეიძეს, კომპარტიის ლომერ ახვლედიანს, კომპოზიტორ

გია ყანჩელს. მხატვრებს, გიორგი გიგარსა და ზურაბ მემშირაშვილს; მკუხარე ტაშით ხვდებოდნენ და აცილებდნენ ამ დამიანებს, რომელთა ტალანტმა მოუტანა ფილმს გამარჯვება. ფილმი ხომ ფართო ასპარეზზე გავიდა და დიდი წარმატება მოიპოვა სკკპ XXVI ყრილობის გახსნის წინა დღეს მოსკოვში...

და აი, ახლა ახალგაზრდობასთან ვართ, ჩვენს ახალგაზრდობასთან. სტუდენტობაში. გაქვდილი დარბაზი. სახეიმიად სირთული სცენა. ქართული ხალხური სიმღერებით გაიმსაპინძლდება სტუდენტობა: ამდენი ლექსი, ამდენი გამომსვლელო, ამდენი შეკითხვები, ამდენი ბარათი, ამდენი სიტყვა... სხვათაშორის, ჩვეთან ერთად წამოვიყვანეთ ახალგაზრდა ამერიკელი კრიტიკოსი, რომელიც სტაჟირებას მოსკოვის კინემატოგრაფიის სააკადემიო ინსტიტუტში გადის და დისერტაციას ამზადებს თემაზე: რუსული ლიტერატურის კლასიკის ეკრანისხაივის პრობლემა“. ჩვენი სტუდენტობის ურვეულო იყო ყველაფერი. იგი სახბად დრამა, განაცვიფრა კიონს უღედსმა სიყვარულმა. ამ დიდებულ ფილმის მონაწილის გამაზობის ურვეულო მას-ტაბურმა და ქემმარტობა სახალხო-სახე-იმი ხასიათმა; განაცვიფრა იმ ერთსულივებმა, რომელიც მკაყურებელმა გამოიჩინა ფილმის მოქალაქეობრივი პათოსისა და ენების სიმძაფრის მიმართ. აღსანიშნავია, რომ ასეთი საღამოები მარტო თბილისში, მარტო ჩვენი რესპუბლიკის სხვა ქალაქებსა და რაიონებში კი არ გაიმართა, მან ტრეზმული, თითქმის ერთდროული სვლადანყო ლენინგრადში, სვერდლოვსკში, ალმა-ათაში, ტიუმენში...

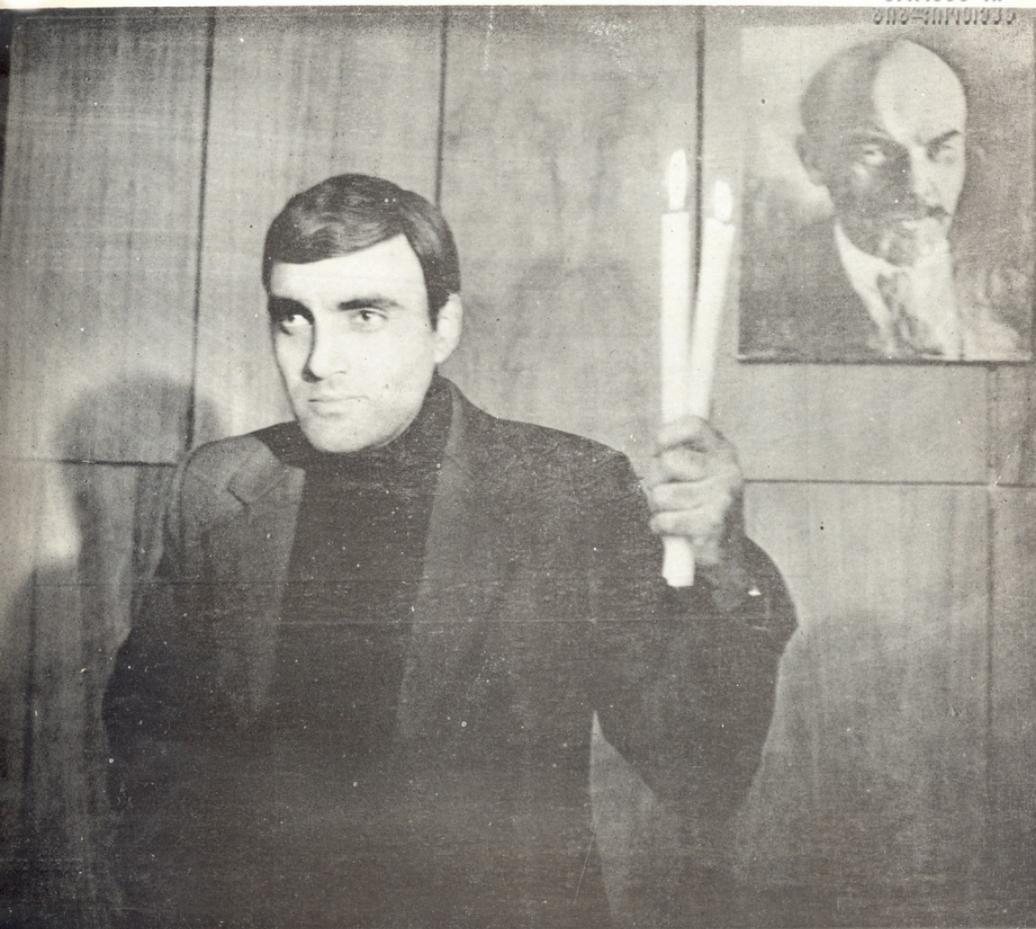
უნდა ითქვას, რომ ამ სურათით „მთელს ჩვენს მრავალეროვნულ კინოხელოვნებას ნამდვილად საეტაპო ფილმი შევქმნა, რომელიც თავისი ნამდვილი სიმართლისა და იმ დიდი რწმენისა და იმედის გამო, მკაყურებელს რომ უნერგავს, უთოვდ მტად მნიშვნელოვან ადგილს დაიჭირა ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. ჩვენი ზრით, ეს ადგილი მან უკვე მკვიდრად დაიკავა, უკვე გამოკეთა. შომაგონებელი ძალით წარმოაჩინა ჩვენი სახელოვანი თანამედროვენი, ადამიანები, რომლებიც გიორგი თორღლეთი მხარში ამოგვიდგებიან მამულიმიერული შემართებით.

კადრი ფილმიდან „მშობლიური ჩემო მინავ“

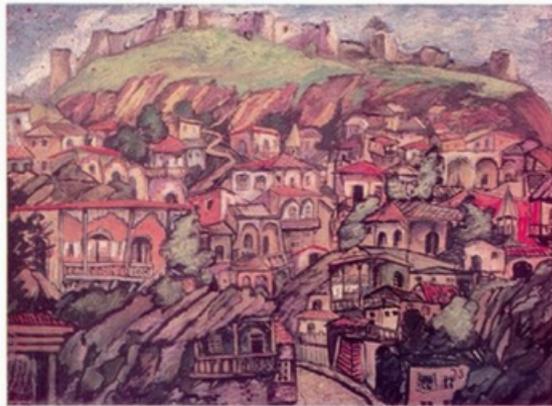

ქართული
ლიბრერი

კაჭიბი ფილმიდან „მუზიკალიზმი, ჩემი მისია“

ქაჯი ახლავს — აპო მარტი

ბიძის ბავშვები — ქაჯი ახლავს, კოჩიაკი

მანკა ახალითა ხაჭაბუჯისთვის მსხინების თხილის
შობის წესების შესახებ

საპარტიო
საბჭოთა
სელსუფლების
დაფარების
ნო
წლისთავი

მანკა ახლავს — პარტიკალი

იდლებრძელე, დედა საქართველოვ!

ვერიკო ანჯაფარიძე

ვერა კემაშვილი

მარიამ ბურდულაძე

კისანა ტაბიძე

ნინო ჯავახიშვილი

თამარ ცუცუნავა

გვარდამკვირვებელი

ნატო ვარნაძე

„შენ სილამაზის ვარსკვლავი იყავ და ვარსკვლავივით ცაში აღინიჭი“.

რ. ქუარაბა

ქართველი ქალის ზღაპრული სილამაზე, რომელიც აგრევიდა ამკობდა და საოცარი ძალით, პარმონიულად იყო შეზავებული ქართული საბჭოთა კინოს ტემპარიტი ვარსკვლავის — ნატო ვარნაძის იშვიათ ნიჭთან და ფაქიზ სულთან, სამართლიანად ნარმოკვიდგენ მას მსოფლიო კინოლოგიის საუკეთესოთა შორის. მის სახელთან არის დაკავშირებული მუხეჯი კინოს დროისა და შემდგომი პერიოდის ბევრი ქართული ეკრანული ტილო.

1923 წლის გაზაფხულზე ერთ-ერთმა კინომოღვაწემ, „სახკინმრეწვის“ ადმინისტრატორმა ფოტოატლეის ეტირინაში შეამჩნია ნატოს სურათი და დიდი ძებნის შემდეგ მიაკვლია კიდევ ორიგინალს გურჯაანში; მომავალი კინოვარსკვლავი უპრეტენზიოდ აიყვანეს რეჟისორების — ა. ბგენაზაროვის ფილმ „მამის მკვლელები“ და ვ. ბარსკის „არსენა ყაზაღში“. და, აი საოცრება: სულ მალე, რამდენიმე თვეში, ნატო ვარნაძის სახელი მარტო საქართველოში კი არა, ჩვენი ქვეყნის საზღვრებს გარეთაც გახდა ცნობილი. ამის შემდეგ რეჟისორმა ივ. პერესტიანამ მსახიობი ორ ფილმში მიიწვია: „ტარიელ მკლავაძის საქმესა“ და „სამი სიცოცხლეში“.

6. ვარნაძის მიერ განსახიერებული ეკრანული გმირები დღესაც ცოცხლობენ ეკ-

რანზე და გაუხუნარი სინატიფით ანიჭებენ თაობებს მრავალგზის სისარულს. მისი ლირიკული, შთაგონებული სახეები, განსაკუთრებით რომანტიკული ხასიათის ესმა და დესპინე („სამი სიცოცხლე“ და „ჩვენი ქვეყნის რაინდი“); ფატი („ვიც არის დამნაშავე“); გიული („გიული“); ევროპელი ქალი („ამოკი“); ჯემა („კრაზანა“); მუხეჯი კინოს პერიოდის საუკეთესო ქმნილებებია.

ნაყოფიერი აღმოჩნდა 6. ვარნაძის და კ. მარჯანიშვილის მუშაობა ფილმ „კრაზანაზე“.

კიევა და მოსკოვში ყოფნის, სადაც იგი მამას როლზე მუშაობდა (ლ. ტოლსტოის „ცოცხალი ლეშის“ ეკრანიზაცია), 6. ვარნაძე რეჟისორმა მ. ჭიაურელმა ფილმ „უკანასკნელ მასკარადში“ მიიწვია. ეს ფილმი პირველი ხმოვანი ფილმი იყო, სადაც ნატო თამაშობდა.

ხმოვან კინოში შესრულებული როლებიდან აღსანიშნავია ნენო [მ. ჭიაურელის მშენებელი, კომპაზირებული მჭაიე ნანი (ნ. შენგელაიას „ნარინჯის ევლი“); ამ უკანასკნელისათვის 6. ვარნაძეს 1941 წელს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის საპატიო ნიშნება მიენიჭა. ნაცადი და დახვეწილი აქტიორული ისტატობის ნიმუშებად

გვეყვინება შემდეგი მისი მხატვრული სახეები: მართა („ქაჯანა“); ნათელა („სამშობლო“); გვირისტინე („ქალიშვილი ხილდობინდან“); შანანა („ის კიდე დაბრუნდება“); 1947 წელს 6. ვარნაძემ შექმნა ერთ-ერთი თავისი საუკეთესო ეკრანული სახე აკაკის შიძის, მანოსი, კ. პოპინაშვილის „აკაკის აკვანი“. 6. ვარნაძის უკანასკნელი როლია ელისაბედი (დ. რონდელის „მწვერვალთა დამპყრობნი“, 1952 წ.).

30-იან წლებში დაუახლოვდნენ ერთმანეთს 6. ვარნაძე და რეჟისორი 6. შენგელაია. მათ სამუდამოდ დაუკავშირეს ერთმანეთს თეიანთი ბედი, ცხოვრებაშიც და შემოქმედებაშიც... მაგრამ ნიკოლოზ შენგელაია 1943 წელს ფილმის გადაღებისას („ის კვლავ დაბრუნდება“) დაიღუპა კახეთის გზაზე, ზუსტად ათი წლის შემდეგ კი — 1953 წელს მოსკოვიდან თბილისში რომ მოფრინავდა ნატო ვარნაძე, მისი ლამაზი სიცოცხლე ფერფლად დაიფინა სამშობლო მიწას.

6. ვარნაძემ დიდი წვლილი შეიტანა ქართული ეროვნული კინემატოგრაფიის განვითარებაში. ის ხომ ქართული კინოს პირველი მესაბიძრველთაგანი და მარად ჩაუშქრალი ვარსკვლავია.

მშენებლის ხელი

მშენებელი აქარა თავისი შევრცხლილი მშენებელ-ბითა და მოუსვენარი ზღვით, ნარჩენების უკეთესად გამოყენებით დახუნდული ბაღებითა და ვაკეებსა, უფრო მეტი არიგებელ-ჩარიგებელი ზურმუხტოვანი ჩაისი და მჭატაკებითი ნებივრად მოშრიალე პალმებით... მაგრამ ყველაფერზე მშენებელი მინც ის გოგონა იყო, ერთი სოფლის სასკეი მთელი აქარა რომ დამანახეა.

მაგრამბა ჩემი პირველი შეხედრა ამ დიდებულ კუთხესთან, პირველი ნაცნობობა აქარელ ჩადრის ქალბთთან — დიდ ტკივილად რომ გამომყვია თან. იქნებ, ეს გოგონა ერთი იმათგანის შეღიშვილია, ბათუმის ბულვარში რომ ცხვებებოდი: დეიდა, ერთი ნაშთი. მხოლოდ ერთი ნაშთი ასნიც ეს პირადად და სახე დამანახე-მითქი. მან ქურდულად გადასწინა ჩადრი და „დამანახავითი“ შუშფითებულმა უმაღლე ჩამოიფარა, მაგრამ ის ერთი ნაშთი საქმარისი იყო, რომ აღმეყვა მისი მშენებელი და შემგარნო აქარელი ქალის ცხოვრების მთელი ტრაგეზმითი.

ახლა კი, ნოემბრის ამ მზიან დღეს...

ადამიანების გულთან მომსკდარი შუქით, სითბოთი და სიყვარულით იყო სახეე ქობულეთის დიდი მოედანი. „თბილისობის“ მონანილე სტუმარ-მასპინძლების სიტყვა სიტყვას ენაცვლებოდა, ცეკვა — სიმღერას და ამ ზეიმს უტლებოდან გაღმოსცქეროდნენ „შოთა“, „ილია“, „აკაკი“, „ვაჟა“, „სალაკიონი“...

ტრიბუნაზე გოგონა დადგა. ჩადრად მზის სხივები ეხვია და ქობულეთელთა სახელით წარმოთქვამდა მისასალმებელ სიტყვას — პანეს დედა საქართველოსი, მისი მშენებელი აქარისა და სიცოცხლის სიყვარულისა.

უცებრდი, უსმენდი და გული მტკიოდა, რომ ნამდვილი ილია და აკაკი ვერ ტებოდნენ საქართველოს ამ ოდესღაც დამონებულ-დამუჩავებელი — ახლა ამყად მხარეაშლილი აქარით. ჩადრისაგან საბოლოოდ გამოსხნილი აქარელი ქალის მშენებნიბა და გონის ნაითოთი.

— ვინ არის? — შევეითებ პარტიის ქობულეთის რაიკომის მდივანს ნათელა ღუმბაძეს.

— მზეინარ ნანიძე, მეჩიე, სსრკ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

— რა ახალგაზრდაა! თუმცა, ნათელა ჩეღლებადე, მეგონი 14-15 წლისა იყო, სოციალისტური შრომის გმირის ნოდება რომ მიეჩნეჭა.

— ბობოყვათის სკოლის VIII კლასის მოსწავლე. იგი ახლა იმავე სოფლის ჩაის ფაბრიკის დირექტორია და, სხვადა შორის, თავისი ეკონომიკური მაჩვენებლებით ერთ-ერთი საუკეთესო ფაბრიკისაც — დღე-ღამეში რომ 65 ტონა ჩაის ფოთოლს ამუშავებს.

— ნათელა ჩეღლებაძე! მთელ ქვეყანაში ერთადერთი მოსწავლე — სოციალისტური შრომის გმირი! თავის სოფელში მას აღბთ ბევრი მიმდევარი ეყოლება.

— 19 სოციალისტური შრომის გმირი ჰყავს ბობოყვათს. მარტო ერთ ჭინჭარაძეების ოჯახს — სამი: გული, მაცვალა და თევრაი.

— ჰქონიათ თავმოსანონი!

— სხვა მხრივაც ბევრი! — მიასუხებს ნათელა, — სოფელმა 15 მშენებელი მისცა ქვეყანას, ტექნელის აჯანყებია ერთ-ერთი მონანილე ბობოყვათელია — შოთა ფუტყარაძე.

— ზოგიერთს მეც ვიცნობ. პროფესორ მამია გოგოლიშვილს, ეთერ ცივაძეს.

— რომელს? ერთი ეთერი აქარის ასსრ განათლების მინისტრის მოადგილეა. მეორე — საჯარო ბიბლიოთეკის დირექტორი. მისი ხუთი და-მითაც ვამაყობთ. ერთი ფიზიკოსია, მოსკოვში დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია და იქვე მუშაობს, ფიზიკის ინსტიტუტში.

— გული ცივაძე?

— ისიც ბობოყვათელია — ახლა კვირიკეს ცენტრების მეურნეობის დირექტორია, ადრე უმკაცვრობის ქობულეთის რაიკომის პირველი მდივანი იყო, შემდეგ — რაისაბჭოს აღმას-

კომის თავმჯდომარის მოადგილე თავად ქობულეთი და მისი რაიონი ბევრი მშრომელი ქალი, მოღვაწი მოიწონებს თავს, სიცოცხლისტური შრომის გმირებით, გმირი დედებით...

— თქვე რამდენი შვილი გვათ? — ვკითხვები.

— ორი.
— გასაგება! პარტიული და საზოგადო მოღვაწეობა, საკანდიდატო დისკრეტია... — და ფიქრით განვაგრძობ. ზრუნვა სხვების უხელოებაზე, სკოლებზე, მოსწავლეებზე, რაიონის კულტურულ ცხოვრებაზე!...

— წარმომადგენია, რამდენი ბოზოყვათელი მოსწავლე ნატურბს ჩეღუბაძეობა—დაესტე ხმამალა.

— სხვათა შორის იმ სკოლის მოსწავლეები ახლახან ისეთი დიდებულ შენობაში გადავიდნენ, რომ... ხომ არ გვენახა? — მეკითხება ნათელა.

— სიამოვნებით!

... და აი, ნათელა დუმბაძესა და გული ცივქსნათი ერთად, ბოზოყვათის ახალ საშუალო სკოლაში ვართ. ეს მართლაც დიდებული ოთხსართულიანი შენობაა — 1320 მოსწავლისათვის, დიდი, ნათელი სანახაო ოთახებით, ფართო დერეფნებით, სპეცსტესოლ ადუქრული კაბინეტ-ლაბორატორიებით. ახლა კი, ინტენდიან მას კიდევ ერთი კორპუსი შეემატება სასაბილითო, ბიბლიოთეკით, სპორტდარბაზით, მუსიკალური და სააქტუა დარბაზებით. გაანგრძობილებული დღის ჯგუფებით (I-VIII კლასის 190 მოსწავლისათვის) და საძინებელი ოთახებით — (90 საწოლ-პატაროსათვის).

— კოლმეურნობის თავმჯდომარე გვირდება, მოსწავლეებს უფსო კევა ექნებათ — გვეუბნება სკოლის დირექტორი სემათ გოგბერძინი.

ამ შესანიშნავ ენერგიულ ქალს მოკავშირე რესპონდენტი შემოვლინა და ხელისაღების სადეკა მოსწონებია...

— თავმჯდომარე მეუბნებოდა, ნუ მოგვერდებით, ყველაფერს შემიძნეო — ამბობს დირექტორი.

— ბევრი დიხაზარა მშენებლობაზე და მონყაბაზე?

— 900 ათას მანეთამდე.

— 900 ათას?

— მდიდარი კოლმეურნეობაა, მისი მოგების ანარიცხებით ამნდა უტლტორის სახლიც და ეს სკოლაც.

— აქ კოლმეურნეობისა და ჩვენი შრომავე არის. — თავს იწონებენ პედაგოგები და დაკორფულ ხელნებს გვირქვენებს. ეამაცებათ, რომ სკოლის კაბინეტ-ლაბორატორიები თავად გაუმართაოთ. — ახლა მოსწავლეები გენახათ, როგორ შრომობდნენ! ანდა ეს სასკოლო ინვენტარი: კარაფები, მაგიდები, მერხები და სიხარულით ამოქონიდათ საჩუქრულზე.

საღამო ხანია. ჩვენ მხოლოდ ლიტერატურული წრის მეცადინეობის მოვეწარით, რომელსაც ქართული იენისა და ლიტერატორის მასწავლებელი ფლორა ბარამიძე ატარებს.

რა ღალად გრძობენ თავს ბავშვები ამ ნათელ დიდ დარბაზებში, მთელი პედაგოგიური კოლექტივის ყურადღებითა და სიყვარულით გაერევისილინ. უფურებიც ბავშვების სიხარულით გაბრწყინებულ სახეებს, უფსენთ: მათ და გული სიამაყით გვეუსება.

...გული ცივამე მოგონებებში ათეული წლებით უკან ბრუნდება და სევდარწერი იუმორით გვიამბობს თავისი მონათეობის პირველ წლებზე — ამ სკოლის პირველი პიონერებმდღვანელობა რომ დაავალეს.

— რა პიონერებმდღვანელი უნდა ყოფილიყავი. რა მუშაობა უნდა? გამწენა, როდესაც ბავშვებს სკოლაში პიონერობა ოთახი და მისთვის აუცილებელი მოწყობილობა კი არა, პიონერული ყელსაბუკებიც კი არ გქონლა. ატირებული მივდიხი მინ და ჩვენი გასაჭირი წამოჩემს შეჭვივდა. მაშინ დამამშვიდა: ლოდინ ნუ იდარებ, ნუ სტრია და, სხვა თუ ვერაფერი მოვახერხებ, შრომას გავუდღიო. მაშინგმა მართლაც უფასურა და-ნაპირები. ახლაც შენახული მაქვს ერთი იმ ყელსაბუკეთაგანი, მაშინ რომ შემიძინეთ: და პიონერებს ჩამოეურავი.

მერე ისიც მოხდა, რომ გული და გენათ გოგბერძინი კარგი

მუშაობისათვის ტანსაბურებით („ტელოგრაფია“) და რწენილი ჩემებით დაასარურეს.

— აგვისტო იყო, — ამბობს გული, — მაგრამ გულსა ვერ მოგვიბრძინა და იმ ნაჩუქარ ტანსაცმელში გამოწყობილებმა სამასსოვრო სურათი გადავიღეთ. რა ბედნიერები ვიყავით, რა გახარებულნი, ჩვენზე ძვირფასად ჩამცულ-დახურული არავინ გვეულებოდა.

ძალაუნებურად მხერბა დარბაზში შეკრებილებზე გადავაქვს — კეფოებით, ღაზათი ჩაცმულ-დახურულ ბავშვებზე.

— გვიკრამდენ რამეს გვირდება ხვალანდელი დღე! რამდენ რამეს პიონერობან ეს ახალგაზრდებიც — ხვალანდელი შრომის გმირები. აგრონომები, მასწავლებლები, ექიმები, ინჟინერები, მეცნიერები, ბოზოყვათის, ქობულეთის რაიონს და მთლად საქართველოს!

...სოფლის ცხოვრების უკეთ გაცნობის სურვილიმა მეორე დღესაც ბოზოყვათში მომიყვანა.

— სოფელს კიდევ არი დანყვებით სკოლა აქვს — სჭირდება კიდევ მისი 660 კომლის 3600 მკვიდრს. — მეუბნება კოლმეურნობის თავმჯდომარე, კონსოციურ მეცნიერებათა კანდიდატი ამირან დლაბიძე. — ისე, ნაძვილად კარგი მშრომელები გვაქვს. წელუსაც გვემურო 1200 ტონის ნაცვლად 1696 ტონა ჩაის ფოთლია მოიკრეფა და საერთოდ X ხუთნღედის გეგმა ყველა მაშენებლებით წარმატებით შესრულდა.

— ასევე წარმატებით თუ სრულდება მშრომელების მოვლ-პატრონობის გეგმები? — თუცა ამის საილუსტრაციოდ მართო ახალი სკოლის მაგალითიც ემართა მაგრამ კიდევ რა კეთდება კერძოდ, მშრომელი ქალების საკეთილდღეოდ? — ვკითხვები თავმჯდომარეს.

— მეჩიაიების ათი ბრიგადა პლანტაციებზე განანიღბული და ყოველი ბრიგადის სამუშაო ადგილთან მაღახა გვაქვს გახსნილი. ასე რომ, პლანტაციაშივე მიაქვთ მათთან სამრეწველო საქონელი. ელზეც კევა ხომ ჩვეულებრივ ისევეა, როგორც ბერეგან, სხვა სოფლებში. კულტახსთან მუშაობს წრები — მათ შორის ჭრა-კერვისა. გვაქვს სხვადასხვა სახის საყოფაცხოვრებო მომსახურება, ახლა ესნით ქალთა სალონს, დაპროექტებულია და გაისად დინეება ატისის მშენებლობა.

— განსაკუთრებით ჩველასშეგინი დედების მდგომარეობა მიიტტელებს, რადგან ამ რამდენიმე ხდის წინათ. ერთ-ერთი შერებზე ითქვა, რომ ზოგიერთ კოლმეურნეობასა და საბჭოთა მურნეობაში ზოგჯერ ირვეტა შრომის კანონმდებლობა, რომ დედებს არ აცლიან სადერეტო შევულებლის დამოუკუნებას.

— ასეთი ფაქტები, კერძოდ ჩვენთან, არ ყოფილა.

— არც უნდა იყოს! სიცოცხლებზე ძვირფასი განძი რა უნდა შესძინოს დედამ ეყვენას! ამ განძით კი განსაკუთრებით აწარეო ქალები ამდერებზე და აძლიერებენ დედა საქარ-ველოს. პო, მასხოს, ისიც ითქვა, რომ ზოგან ჩველ ბავშვებს სათანადოდ ვერ ამარაგებენ აუცილებელი საკვებით — კერძოდ, რძის პროდუქტებით.

— ჩვენს ბავშვებს არც ეგ გასაჭირი აქვთ. — თითქმის ყოველ ოჯახს საუფთარი ძროხა ჰყავს. ისე კი, ვერ ბევრი რამ გვაქვს მოსაგვარებელი. გასაკეთებელი. ასაშენებელი...

— კარგი ბავა-ბალიც ხომ გჭირდებათ.

— გვაქვს სეზონურები.

— არა, ისეთი. თქვენს სკოლას და საერთოდ სოფელს, რომ შეშვების.

— გეც იენება აგერ, XI ხუთნღედი ხომ მშრომელთა კეთილდღობის მტვერი ამალღების ხუთნღედა, პოდა, ჩვენც კიდევ დღობი წინ ვიყურებით.

თავმჯდომარემ ოცნებით შეავლო თვლია ფერდობებზე შევდილი ოდებს.

თვალსწირებმა ოცნებაში გადაიანაცვლა და ახლა, ამ ერთი სოფლის სარკეში გამორეხდა, როგორ შემოდის აჭარაში კიდევ ფერო ძლევაისისილი ხვალანდელი დღე.

აილა უჩაჩი

აიდას გუდაუთაში, რაიონის ცენტრში შევხვდით.

— ხომ არ გავიარეთ? — მკითხა ქალიშვილმა, — პირველად ხართ? კეთილი, საქმეს მერეც მოვასწრებთ...

ნელი ნაბიჯით დაუკვივით მწვანე მზით სავესტო ქუჩას. აიდა ენაწყლიანად მესაუბრება აფხაზი ახალგაზრდების ცხოვრებაზე, საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობის შთაბეჭდილებებზე, თავის მშობლიურ სოფელ დურიბშივე, რგოლის წვერებზე.

ქალიშვილი გასილ აგრბას — აფხაზი ხალხის რევოლუციური წინაპრის ბუსტის წინ ჩერდება. — ჩვენ, მზოური აფხაზეთის ახალგაზრდები, — მომობრუნდა იგი, სათუთად ვინახავთ იმათ სსოვნას, ვინც დღევანდელი მშვიდობიანი ცხოვრება გააკვირვა. მოხუცები დღესაც აყვარებენ აფხიარცას და მათი გმირობისა და ვაჟკაცობის ამბავს მღერიათ.

— ყრილობაზე, ჩემს გვერდით, — მიყვება აიდა, — დღემ სამამულო ომის ვეტერანი იყდა. როცა სკაკ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ამხანაგი ედუარდ შევარდნაძე საანგარიშო მოხსენებაში ახალგაზრდობას შეუხო, ვეტერანმა თავი ვეღარ შეიკავა, გული აუჩუყდა.

— საიდან ხარ? — მკითხა.
— აფხაზეთიდან, — უპასუხებ.
— რას აკეთებ იქ?..
ჩაის ვერფუ-მეთქი...

სულ რამდენი მოკრიფე...
შარშანდელი ვუთხარი, — თექვსმეტი ტონა.

სახელი მკითხა.
— აიდა გუბაზი ვახლავართ, საქართველოს კომკავშირის პრემიის ლაურეატი, მეთქი, — გავეცანი.

„თქვენ ჩვენი იმედი, ჩვენი მომავალი ხართ. ჩვენს შემდეგ თქვენ უნდა ატაროთ ლენინის დაიად დროშა, კომუნუზმის დროშა!“ — მეუბნებოდნენ მისი თვალები...

აიდას შესახებ ვლადიმერ კოსტკოს ნარკვევი გამახსენდა. ის მართლაც მშვენიერი, ხალისიანი მოსაუბრეა, მით უმეტეს, როცა თავის სოფელზე, რგოლზე გვლაპარაკება.

ხელნაწიტიდან სურათი ამოიღო. ორნი იყვნენ.

ჩემი დაა—ლარისა, — მიმიითია მეორეზე, — ერთად, ერთ რგოლში ვმუშაობთ...

შარშან აიდას რგოლმა 46 ტონა მალაღობარისხოვანი ჩაის ფოთოლი მოკრიფა, თვითონ აიდამ კი ლენინური კომკავშირის დაბადების დღისათვის — 29 ოქტომბრისათვის გაანაღდა მეთორმეტე ხუთწლიანი.

— თუ ასე განაგრძობ, — ხუმრობს საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXVI ყრილობის დელეგატი, სოფელ დურიგუმის კოლმურნეობის თავმჯდომარე ივანე თარკილი, — აიდა, თავისი რგოლის წევრებთანად სულ მალე ოცდამეერთე საუკუნეში გადასახლდება.

აიდა იღივება. საოცრად უხდება ღიმილი.

— მეც ვერფუდი, მამამისი ხაჯარაოტიც, ყველა ჩვენი წინაპარი, — ამბობს აიდას დედა ფეროსინე...

— თითქოს გუშინ იყო... იგონებენ აიდას პირველ მოსვლას პლანეტაიაში სოციალისტურ შრომის გმირი მარია არძბა. სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი ნორა სარქანიძე, მონინავე შეჩაიებები: კუჩკან და პლატონ თარკილები, ალა ხალვაში და სხვები, რომელთაც ქალიშვილი თავის დამრიგებლებად თვლის.

აიდა მიყვება, რომ 480.000 ტონის ანგარიშში 45.000 ტონა აფხაზი წიწიყ ახალგაზრდობის პირადი წელილია. გარდა ამისა, შარშან 3.000 ტონა ყურძენი, 9.000 ტონა ბოსტნეული, 8.500 ტონა ხილი დაუშობადებიათ, ასევე თავდადებით უშრომიათ მეცხოველეობაში.

* * *

ეტკობა აიდას, „საბატიო ნიშნის“ ორდენოსანს, საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის ოქროს მედლის კავალერს, სოციალისტურ შეჯიბრებაში მრავალჯერ გამარჯვებულს, საქართველოს კომკავშირის პრემიის ლაურეატს, რომლის შრომიის კალენდარზე უკვე 1995 წელია. იგი XIII ხუთწლიდის ანგარიშში, 500.000 ტონის ანგარიშში (ჩვენ მაინც რეალურ დროს გვულისხმობთ) 85 ტონა მწვანე ოქროს მოკრეფას პპირდება სამშობლოს.

ღალი ღვალი

16796

სამი ნევილი ხელი

(ანუ პორტრეტი სამი მუშა ინტელიგენტისა)

ბატიშვილი მარტა

„ხელი აზრის ყველაზე დიდი მსახური“ — ასეთი განწყობილება დამეუფლა თბილისის ერთ-ერთ საწარმოში, როცა დაზგებთან გოგონათა ხელების სიმარჯვეს და სიმკაცრეს ვუცქერდი. მომეროდა კიდევ რომელიმე მოცუნდა და კომპაქტობის კომიტეტის მდივანი დაეით ბუძე რომ არ წამომშველებოდა, ალბათ არცა ხანს ვიდებოდრი აა.

ლია,
ვეუენა,
ქეთევანი...
აი, სამი თაოსანი გოგონა, რომელთა ხელებმაც გააოცა.

ელექტრომომონტაჟეთა სამჭრო... ბევრი რამ არის ისეთი, თვალს რომ მოეწონება და გულს გაახარებს — პეწი, სიხალფეთე, ზემოერობა, მასშტაბი. გრანდიოზულობა... მაგრამ საბჭოთა კავშირის 50-ე წლისთავის სახელობის ქარხნის ყველაზე დიდი სიამავე მისი აღმამანები არიან.

ზემოთ ლია ვახსენე. ახლახან იგი ოცისა გახდა. გვარად გელაშვილია, საწარმოში წასვლა და იქ პროფესიის დაუფლება საშუალო სკოლაშივე ჰქონია ჩაფიქრებული.

ველადევი რიგზე აეწყო, ჭერი ნათესავი მობინახულა, ვისი შთაგონებითაც მიდიოდა ქარხანაში. შემდეგ ე ელექტრომომონტაჟეთა სამჭროში მოწაფედ გააფორმეს, თვალდახელშეუა გავიდა დრო — დღეები, თვეები, წლები. მან საწარმოში უკვე სამი ხალი-სიანი წელი გაატარა. აქ შეიგრძნო პირველად დიდი, ყთილმოზობილური საქმის მომზიბველობა. აგრ სამჭროს კომპაქტობის მდივანდაც აირჩიეს, შარშან კი რაინული ბაბუის დაუბუბად წამოაყენეს. „სებელი ავსიტოსთისიაც“ საგანგებოდ ემზადება.

ქიმიურ-ტექნოლოგიურ ფაქულტეტზე მისალები გამოცდების ჩაბარებას აპირებს წარ-მოებისაგან მოუწყვეტლივ. კონდის შექმნა მარტო წიგნებიდან როდია საქმარისი. თანაც არც ისე იოლია წლების მანძილზე ნა-ლოლიაკები დაზგისათუ დანადგარის მითრევა.

— როცა შევექსე თარგის გარგუნებენ, მაშინ ყველა უბნის გაძლოაც უნდა შექმ-ლო, — ამბობს ლია. — რადგან ჩვენთან უოველდღიურად იცლება დაეალებები, და, რა თქმა უნდა, მუშებზე ბევრი რამ არის დამოკიდებული.

რალა გააკვირია, რომ უოველ საქმეში აღმამანს შეუძლია აღმოაჩინოს სოლიაუე დეაწლისა, ოღონდ კი საქმეს სიყვარული უ-ოღრდეს სანთელ საქმეულად.

მის გვერდით ვეუენა ჩაღუნელია. ოს-ტეტისაც კი უჭირს თეთრხალათიანთა გარ-ჩევა. მე კი მათს ბიოგრაფიებშიც მსგავსე-ბა დაინახე. ვეუენაც ელექტრომომონტა-ჟეა, მარტო შრომითი კი არა, სულერი მთავობრობაც აქვთ გოგონებს.

აი რას გვიამბობს მის შესახებ ოსტატი მ. ფხაკაძე:
— უბრალო ფარატინა ქალაღზე ჩანა-წერებით დაიწყო ვეუენა ჩაღუნელის ბი-ოგრაფია ჩვენს საწარმოში, დღეს კი მისი საქაღალდე სასევა საპატოო სიგელებით, მეღღებობით, დაჯიღღობის აღმუნსხევილ ჩანაწერებობით.

გვეი არავის ებარება ამ სიტყვებში. ოს-ტატი ხომ თაედათაევა საამჭროში. მასზე ბევრად არის დამოკიდებული საქმის წარ-მატება, სწორედ რომ მისი მოვალეობა.

მუშა ჩაღუნელი

ლია ბატიშვილი

ბატიშვილი მარტა
ჩაღუნელი მარტა
მუშა ჩაღუნელი

მუშების მასალებითა და ნედლეული უზრუნველყოფა, შიდარეზერვების გამოსახვა და ამოქმედება, მუშაობაში შემფერხებელი მიზეზების აღმოფხვრა. რაც შრომითი სტიმულისათვის ბევრ ომებს ნიშნავს. სოციალისტური შეგობრება. რომელიც ქარხანაში რეზერვების ჰიება-მოქმედების ნიშნით მიმდინარეობს, დღითიდღე ფართოვდება. ბევრი საქმე აქვს ელექტრომომრთავე გოგონას. მისი შექმნილი პროდუქციის 70 პროცენტო ხარისხის ნიშნავს.

უფუნამ სასემსტრო გამოსდები წარმატებით ჩააბარა პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ქიმიურ-ტექნოლოგიურ ფაკულტეტზე.

შთ მესამე თანამოსკვეს — ქეთეთი ცხადამეს — მუშაობის მტტი სტატი და გამოიღობდა აქვს.

ხელების მიზნმმარბთული მოძრაობა კვლე იმორბობებს ჩემს თვალსაწივს. მე ხედავ მას. დაზგასთან მოფუსფუსეს. გამჭრიახი ხედავს საჭირო, ერთი მხრივ მისი შინაგანი ამაყი იყრი, ქალურობა და, მეორე მხრივ, მტკიცე ხასიათი რომ დიანახა. გვაბლბა სურვილი პირადღე იცნობდღე, შწირაღ და წახო. გავსუბრთო თვის რთულსა და სინტერესს ზარფესისაზე. იგი ქიმიურ-ტექნოლოგიური ფაკულტეტის მეოთხე კურსის სტუდენტია. მისი სიცოცხლე მართლს რომ დღესასწაულია. სისხრულით აღსავსე ადამიანი ყველაფერს, რასაც ხედავს, — შუგას, მიწდენობას, დაზგასკ — ამ დღესასწაულს ამკეთულე გადააქცივს.

— საამქრომ რომ თადარიგინად იმუშაოს, ხომ არაფერი გაფერხებთ?

— საშუაო ადგილები დღენიდავ მზად გებვდება. დეტალებიც საკმოდ გვაქვს. ჩვენ ქ მხოლოდ ხელგება უნდა კუბრბამათი. გადაფყვეტეთ. მეფთრთმეტე ხუთწულდში ყოველი ხუთი დღის დავალება ოთხ დღეში შევასრულოთ.

ტუთულბრბათი დაბირბებებს არავინ. არის ჩვეული ელექტრომემობრტეფთა კომკაბრბოლო ბრბავისაგან, სადეც ლას, ეუფუნას და ქეთეთანის მსგავსნი მრავალე შრომობენ.

ყოველივე ამას კი, უუკველია იმანცე შეუწყო ხელი, რომ აქ კარგახანია დაინერგა შრომის მეცნიერული ორგანიზაცია, ახალი ტექნიკა და ტექნოლოგია. განხორციელდა საწარმოო პროცესების მექანიზაცია და ავტომატიზაცია.

ლონინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ქიმიურ-ტექნოლოგიური ფაკულტეტის დეკანი ნ. კორბაძე ყოველდღე მოიღოს საწარმოში შაოს სახანავად. — ქუშმარბტი მეცნიერი, დირსული მამოლშეილი. — ასე ახასიათებენ მას სტუდენტ მემობრტეფები.

სადა გავსა პრობლემა

ივლისის თავარა მუხს, როგორც იქნა. გავკეცილი თბობისიდან. წინ დღი გზა გვედლო; უნდა მოგვედლო ახსინდის, ადგიენის, ახალქალაქის რაიონები — ის ადგილები, სადაც საუკუნეების მანძილზე უფუღმართი ისტორიის კაბობრბადა შეუბრბაღებლად მჭვინარბება. წალკეიტი ეშუქრბობდა სუღელისა და უსუღლის, კართველი კაცის ნამგვარ ბაღ-ვენახებს, დღიე ჰაანწვევებთ ნაგებ-ნალოღავებს დაბეხსა და ქალაქებს; უნდა გვენახა სოფლები — ძველი, თოკი. აწუკიტა, დამაბა. დამკალი, ნარბვბი, მამწვარა, რომელიც დამბაღებით აწოთ სისახეიტი განთქმული დღმშენის ნაავკარია.

რამდენე ლაღენდაბ იმახებს ოთოგოღული მათგანი რამდენი ცრემლი და ხსხხილე დაუნახევათი ჩვენს წინაპრებს საქართველოში ხომ სწორედ აქედან შემოდიოდნენ თურქთა, სპარსთა, მონღოლთა და არბათა რბცხვრბაღებო ურდოებთ. გაუთავებლმა ომებმა ბევრი სოფელი ადგავა პირისსაგან მიწისა, მოსხრა და გააყამტერვა მესხეთის განთქმული ტერბოსავანი ბაღები.

მაგრამ დრო გადიოდა და ნახანძრალზე იხვე ფებს იკიდებდა სიცოცხლე. იხვე ზადღებოდა ცეცხლა კერაზე და ერთღოზეც მამალი ყოიდა. ნელ-ნელა წაღში იმარბობდა სოფლები — ძველი, თოკი, აწუკიტა, დამაბა... მიმბე დღეების სახსობრბიტი კი იმ სოფლებს ეს სახელები შემორჩა...

ახლა სხვა სიცოცხლე ჩქებს შესუბრ-ჩავახეხთო. არაჯინ ეშუქრება მის მკეღდობა მშეიღობას. გულდაჭებებთ იღწურს ხალხი. რამდენიმე წლის წინათ რესპუბლიკის მთავარბამ სპეციალური დადგენილება მიიღო სამხრეთ საქართველოს მთიანი რაიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ღონისძიებთა შესახებ. ბევრი ახალი ობიექტი შეეცადა აეურბ დაბა-სოფლებს, გაემოიქებნა რეზერვები სახალხო მეურნეობის საომლო რეზერვზე გადასაცვანად. ახლა მესხეთ-ჩავახეთში ვაყოლებით მტე ხელს, კარტოღობს, ხორცს, რძეს, ბოსტნეულსა

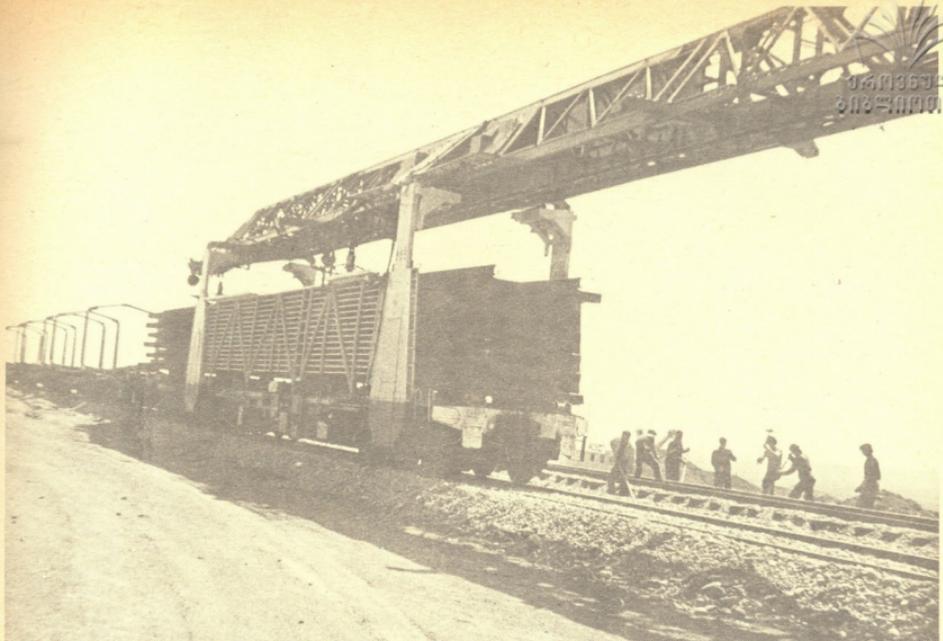
და ბალნეულს ამაღლებენ, ვიდრე ხუთი-ექვსი წლის წინათ მარტო ახალქალაქის რაიონმა მტათე ხუთწულდში სახელმწიფოს 120.000 ტინაზე მტტი კარტოღოლი მიწყოდა. თუ ვავთავლისწინებთ, რომ საქართველოს კომპარტიის XXXI ურილობაზე აღიონხნა კარტოღობის ნაოტესების შემდგომი ვადიღების აუცილებლობა, უნდა ვივლიდნამოთ, რამდენს „მეორე პურის“ ბეღელი თავის უღას და ბარჯის უახლოეს წლებში კიდევ უფრო ვარღობს.

მაგრამ მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების სუხვითი როღია ქებული ეს დალოკაცილი მხარე, აქ დიდი რაოდენობით არის ძვირფხხია საობობი და საშუმუნებელი მასალა — ქვანახშირი, ტუტო, შაზადლი, გრანული, პერიღლი... შორბრე მთებში მტკარებულა ფარავნის, ხანჩალის, მადათის, ხოზაფინის, საღმოს ტებში, ასობით მტქარბი ვაღაქიმულა საოთბები და საძოვრები, დაბურღი ტუბები...

ვარბიდან ქარაფებზე დაკოდებულთ, მიხვეულ-მობვეულთ გზით უკმრბოლსენ მიმბავლებს უნებურად თავში ერთი ფიტრი ვიტრბრბადღება: „რა იქნება, ამ დალოკაცილი მხარის მეუღდობებს ეღმავლის ხმაც რომ არღვევდეს. მაშინ ხომ უფრო მტტი ენბი მიცეყოდა აეურბი კაცის ვარჯას“. საოქმეღად აღდიღობა და, აშხუდა ტკირიტი, საქართველოს ოთოქმის ყოველი კუთხისკენ რამ იგზავნება, ძირითადღე ავტომანქანებით გადაბაკვთ. ზაშტრობითი კი, როცა თოვლის უზბი ნაღებე მოღის, მიმოსვლა დიდხნობით ფერბდება.

და თანდათან მომწიფდა ვარი, რომ ამ მხარისაც პარტიული სტრბრბა საარბიზო ხასტრბაღი.

ერთ დღეს, მარნეულდნ რამდენიმე კილომეტრზე, სოფელ მარბადის მიდამოებში მშდვარმა საშუმუნებლო ტექნიკამ მოიკარბათვი. ტარტებ „საქტარხსტროის“ მშენებლებმა პარველი ბარი დაქარტეს — დაიწყო მარბადა-ახალქალაქის საარბიზო მავსიტარბის გუყავა.

დ. იაკობაშვილის ფოტო

— ასეთი რთული ტრასა, — გვითხრა ტრეტს „საქტრანსსტროის“ მმართველმა ამირან სვანელიძემ, — კავშირის მასშტაბით არ მოიძებნება, თუმცა „კავკაზპროტრანსმა“ პროექტის ევლაზე რაციონალური ვარიანტი შემუშავა (ავტორი გ. ჯაში). თავად განსაცემი: მაგისტრალი 161 კილომეტრზე გადაიჭიმება. მთელ მონაკვეთზე 25 ხიდი და 380 წყალგატარი ნაგებობა უნდა აიგოს, მშენებლებს წინ ელოდებათ მაგარი ქანებიც და დღეღამეც, მდინარეებიც და ღრანტეებიც, მაგრამ ჩვენს განკარგულებაშია 250-მდე სხვადასხვა სახის მშლავი მექანიზმი — ამწეები, ბულდოზერები, სკრეპერები, თხი-მავლები, ტრაქტორები...

ჩვენ, რა თქმა უნდა, ისიც გვანინტერესებს, პირველი ელმავალი როდის მივა ახალქალაქში. ამირან სვანელიძის ამაზეც მზადა აქვს პასუხი: ტრაქტორები...

— ტრასის სამი მონაკვეთიდან პირველი 1985 წელს ჩაადგება მწუხარში, ორი კი მომდევნო — 1986 წელს.

— კი, მაგრამ ერთ მონაკვეთს ხუთ წელს ანოვობთ და იმ ორ მონაკვეთს ერთ წელში როგორა მიაწერებთ?

— სამუშაოები პარალელურად იმ უბნებზეც მიმდინარეობს, რომელია საექსპლუატაციოდ გადაცემა მეთერთმეტე ხუთწელშია გათვალისწინებული, მარტო შარ-

შან, ცხრა თვეში, დაგეგმილი ერთი მილიონის მაგიერ ხუთი მილიონი მანეთის სამუშაო შევასრულეთ. მოკვეთი 1,5 მილიონი კუბური მეტრი მიწა, 12 კილომეტრზე დაავადეთ რკინიგზის ლიანდაგი, მდინარე აღდგეთო კი 160 მეტრი სიგრძის ხიდი გადაკვიშეთ.

— პირველი მატარებელი როდის გაივლის?
— სამუშაო მატარებელი ახლაც დადის, — ელიძემა მშარაველს

ახალი სარკინიგზო ხაზი ხუთ ადმინისტრაციულ რაიონს — მარნეულს, თეთრი წყაროს, წალკას, ბოგდანოვკასა და ახალქალაქს გადააქვეთავს. როცა მშენებლობა დამთავრდება, 14 რკინიგზის სადგური და ასაკეცი იქნება. მეტრ. მათ სახელებს აღარ იკითხავთ: მარაბდა, ცხრა ძმა, წიწყარო, ნადარბავეი, ბეღანი, თრიალეთი, თავჯარავანი!... ჩამდინე თანამედროვე ობიექტი შეემატა მათ. ბევრ დასახლებულ პუნქტში, სადაც კი რკინიგზის მაგისტრალი გაივლის, აუნდება კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ნაგებობები, მაგალითად, თეთრ წყაროში აუნდება საბავშვო ბაღი, მაღაზიები, სატელეფონო სადგური, ახალქალაქში — საავადმყოფო, სკოლა, თეთრ წყაროში, ბოგდანოვკასა და ახალქალაქში — 60 ბინიანი საცხოვრებელი სახლები, გათ-

ვალისწინებულია სასტუმროებისა და სასალონოების აგებაც.

აი, ჩამდინაღ მრავალმხრივი მნიშვნელობისაა მარაბდა-ახალქალაქის მაგისტრალი. ამ ტრასის მშენებლობას კიდევ ერთი თავისებურება აქვს, რომელიც ჩინებულად ასახავს ჩვენს სოციალისტური ცხოვრების შინაარსს: მაგისტრალი საქართველოში შენდება, მაგრამ მასში მოკავშირე რესურსების ბევრი ქარხანა, მონაწილეობს.

ნაბიჭ-ნაბიჭ, მეტრობით, კილომეტრობით იკვლევს გზას მარაბდა-ახალქალაქის მაგისტრალში. უკველი წუთი, საათი, თვე აახლოებს იმ დღეს, როცა რესპუბლიკის ცენტრს მკიდროდ დაუკავშირდება მესხეთ-ჯავახეთის დალოცვილი სუბზე. გაუადვილებს მიმოსვლა აქაურ კაცს, დედაქალაქისკენ უწყვეტ გადაადგილებს აქაური მიწის ბავი და ბარაკა, სამაგიეროდ, ეს მზარე თავადაც უხვად მიიღებს სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-იარაღებს, მოწყობილობებს, სასუქს, სამრეწველო საქონელს...

არც ისე შორის არის ეს დღე, გაივლის რამდენიმე წელიწადი და ქართული ელმავალი დედამიწისში ნაირფერი უკვილებით მოჩითული მესხეთ-ჯავახეთის ალპური მდელოების სურნელსა ჩამოიარას.

გვესუბრება ქუთაისის საჯარო ბიბლიოთეკის დირექტორი პოეტი ლილი ნუსუბიძე

ეს გახლავთ დასავლეთ საქართველოს ერთ-ერთ უძველესი წიგნსაცავი.

1884 წელს 500 წიგნით ჩაუყარა საფუძველი მის არსებობას ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ ანტონ ლორთქიფანიძემ. კერძო პირებისგან შემოიწროლი წიგნებით დაიწყო ეს დიდი მამულიშვილი საქმე. საბიბლიოთეკო მუშაობის ახალი ფორმა — ცენტრალიზაცია ქუთაისში 1975 წლიდან განხორციელდა. 24 საქალაქო და 12 საბავშვო ფილიალს სათავეში ჩაუდგა საჯარო ბიბლიოთეკა.

პირველ დღეებში მთელი მუშაობა ნარიშკოთა წიგნადი ფონდებისა და კატალოგების, აგრეთვე მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მოსაწესრიგებლად.

საჯარო ბიბლიოთეკასთან შეიქმნა გაცვლითი ფონდი, სადაც თავი მოიყარა ფილიალებიდან შემოზიდულმა ზედმეტმა და პროფილისათვის შეუსაბამო ეგზემპლარებმა. 200 ათასი წიგნი გადანაწილდა თერჯოლის, მაიაკოვსკის, ზესტაფონის, წულუკიძის რაიონის ბიბლიოთეკებში.

დღეისათვის ცენტრალურ საჯარო ბიბლიოთეკაში და მის ფილიალებში 1.407.116 წიგნია. ბიბლიოთეკები წელიწადში 102.917 მკითხველს ემსახურებიან და 2.019.844 წიგნს გასცემენ.

ერთ სულ მოსახლეზე ჩვენი ბიბლიოთეკების 8-10 ცალი წიგნი მოდის. მკითხველის მოზიდვაში დიდ დახმარებას გვიწვეს მასობრივი საბიბლიოთეკო ღონისძიებები და მუშაობაში ახალი გზებისა და მეთოდების ძიება, რომელსაც ფილოსოფიურ მეცნიერებათა კანდიდატის დო-

ცენტ სიმონ არველიძის ხელმძღვანელობით სათავეში უდგას სამეცნიერო საბჭო.

უქანასკნელ წლებში ბევრი სიხალე დაინერგა:

„წიგნი მუშის ოჯახს“. — ასე ვუნდადეთ ერთ-ერთ ინიციატივას, რომელმაც საკავშირო მონონება და აღიარება მოიპოვა.

საჯარო ბიბლიოთეკას მოძრავი წერტილები აქვს გახსნილი აბრეშუმის სანარმოო გაერთიანების სართავ-საჩქრ და ძაფსალად საამქროებში. ახალი წიგნებით აქ ხშირად ნახავთ ბიბლიოთეკარებს ლილი ფრუიძეს, ევეჯია გარდაფხაძეს, ნათელა ბილისიშვილს, ნარგისა ლორთქიფანიძეს, მილადა ფანჯულიძეს, ნაზი გორდაძეს.

„მოგზაური და წიგნი“. ასე დაერქვა ტურისტულ სასტუმრო „ხვამლში“ გახსნილ მოძრავ წერტს, რომელსაც ძირითადი საცავის გაშენ ნანა ჭუმბურიძე ხელმძღვანელობს.

ბიბლიოთეკა სისტემატურად აწვდის ახალ წიგნებს ბამის სახალხო მუზეუმებს; შევითავსი შინმოსუცვლი ქუთაისელის სხოვნას ბიბლიოთეკამ შეიღ ათასი ახალი მკითხველის მომსახურება უძღვნა. ამ ღონისძიებამ ბიბლიოთეკას დაუკავშირა დიდ სამაშულო ომში დაღუპულთა ოჯახის წევრები, სტუდენტ და მოსწავლე ახალგაზრდობა.

საინტერესოდ წარმართა მუშაობა ლესია უკრაინკას ქუჩაზე, სადაც 1911-13 წლებში ცხოვრობდა დიდი უკრაინელი პოეტი ლესია უკრაინკა. ამ ქუჩის ყველა

ოჯახი, ყველა მცხოვრები უზრუნველყოფილია საბიბლიოთეკო წიგნით. სწორედ ამიტომ ბიბლიოთეკის მუშაკებმა მომსახურების ამ ფორმას „მკითხველი ქუჩა“ უწოდეს. ყოველ შაბათს ავტობიბლიოთეკას ლესია უკრაინკას ქუჩაზე მიაქვს წიგნების ახალი წაკადი.

ბიბლიოთეკა ჩაუდგა სათავეში ამ ქუჩის დღესასწაულის ჩატარებასაც, რაც ნამდვილ სახალხო ზეიშად იქცა.

ძალზე პრაქტიკული და ემოციური აღმოჩნდა ახლადაქორწინებულთა მომსახურება.

ქალაქის მშაჩის ბუროში თვალსაჩინო ადგილზე გამოკრული წარწერა — „თქვენ გეგით ი. ჭაჭავაძის სახელობის ცენტრალური ბიბლიოთეკა“ — წიგნის სამყაროში იწვევს ახლადაქორწინებულებს. თარზებ — „თქვენთვის ახლადაქორწინებულთა“ — შერჩეულია საინტერესო წიგნები: მარკსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსები ოჯახისა და ქორწინების შესახებ, საბჭოთა ოჯახის სიმტკიცისა და ძლიერების შესახებ, ჩვენი საბჭოთავანი ახალგაზრდობის საგმრო საქმეების შესახებ ბრძოლაში და შრომაში, ქართული და უცხოური მხატვრული ლიტერატურა, რაც ახლადმეწილი ოჯახს დაეხმარება ახალი ცხოვრების გზაზე.

ლამაზად და საინტერესოდ არის გაფორმებული ახლადაქორწინებულთა ფორმულარი, მას კარგი ტექსტიც ამაყუნებს:

„ძვირფასო მეგობარო! თქვენი შეუღლებით ქვეყანას ერთი ოჯახი შეემატა. გილოცავთ ბედნიერებას! იმრომეთ, იცხოვე-

რით თქვენი ოჯახის, თქვენი ხალხის, თქვენი ქვეყნის საფიქრებლად და სასაღვრებლად.

მხოლოდ სიყვარული და ერთგულება, სიმართლე და პატიოსნება ყოველივეს თქვენი ოჯახის მარადიული მეგობარი, ნიგნი კი — თქვენი ცხოვრების მგზავრი და მისწავლებელი. აღუზარდეთ ქვეყანას ღირსეული შიამოშაობა. დღიდან საჯარო ბიბლიოთეკის საპატიო მკითხველები ბრძანდები.

ბიბლიოთეკის სამეცნიერო საბჭო".

საინტერესოდ ჩატარდა საბავშვო ბიბლიოთეკებში მასობრივი ღონისძიებები. ეთიმობაურთ მშობლიურ ქალაქში" და "ჩემი მისამართი". ნორჩმა მკითხველებმა ერთი წლის განმავლობაში იმობაურთ მშობლიურ ქალაქში, შეისწავლეს მისი ღირსშესანიშნავი ისტორიული ადგილები და შექმნეს საინტერესო ხელნაწერები და ფოტოალბომები, ასევე ღონისძიება "ჩემი მისამართი" საყოთარო ოჯახის ბიოგრაფიით დაიწყო, შემდეგ შეისწავლეს ის ქუჩის ისტორია, სადაც თეთონი ცხოვრობდა და ქუჩაზე განლაგებული საწარმოები და დაწესებულებები, მათი ადამიანები, მონაწილეობა მიიღეს თავიანთი ქუჩის და ეზოს კეთილმოწყობაში. ამ ღონისძიებებმა მარტო ნორჩები კი არ დაინტერესა, არამედ ჩვენი უფროსი თაობა. დიდი გულსწორით ვისმენდით მათს მონათხრობს, მათს აზრებს საინტერესო და მოკლებების შესახებ. ზოგი მკითხველის ოჯახის ბიოგრაფიამ ჩვენც ბევრი რამ გვასწავლა.

საბავშვო ბიბლიოთეკების ნორჩი მკითხველი

საინტერესო, რომელთა მუშაობას კარგად ხელმართავს საქართველოს სსრ საპატიო ბიბლიოთეკარი ნუნუ ტრაპაიძე, ხშირად მონაწილეობენ რესპუბლიკური საბავშვო ბიბლიოთეკის მიერ გამოცხადებულ ვიქტორიან-კონკურსში და გარკვეულ წარმატებებსაც აღწევენ.

ყოველდღიურ მუშაობაზე გადასვლა ქალაქის საზოგადოებრიობის მოწოდება დაიმსახურა. დღეს ქუთაისში ყოველდღიურად მუშაობს ცენტრალური საჯარო № 1, 4, 5, საქალაქო № 1, 3, 4, 5, 7, საბავშვო ბიბლიოთეკები. ამან მკვეთრად გაზარდა მკითხველთა რაოდენობა, აამაღლა მომსახურების ხარისხი.

არ შეიძლება პატივისცემით არ მოვიხსენიოთ ან გარდაცლილი პოეტი ანდრია სინაური და მისი მუდღეუ პედაგოგი ნაიდა აბდუშვიცივილი, რომლებმაც გარდაცვალების შემდეგ საყოთარო სახლში, ავეჯი და უნიკალური ნივნადი ფონდი ანდრეითი გადასცეს კულტურის განყოფილებას ახალი ბიბლიოთეკის გასახსენლად. და, პო, ქალაქს კიდევ ერთი, 24-ე საქალაქო ბიბლიოთეკა შეემატა.

ქუთაისის ბიბლიოთეკების მუშაობის გამოცდილებაზე შეიქმნა მოკლემეტრაჟიანი კინოფილმი "ნიგნი ჩემი მეგობარია".

ქუთაისის ცენტრალურ-საჯარო ბიბლიოთეკის დავიკრა დასავლეთ საქართველოს — უნივერსალური დეპოზიტარიუმის ფუნქცია. 28 რიონისა და 5 ქალაქის ბიბლიოთეკებში დღემდე უმორჩარა, 15-20 წლის წინათ გამოსული ნივნები, რომლებსაც დღეს უკვე აღარ ჰყავს მკითხველი,

მაგრამ მთლიანად არ დაუკარგებულნი ნიყო ღირებულება და ოდესმე ვლინდნენ შეიძლება დაქსირდეს ვინმეს, თუც იტყვიან ქუთაისის საჯარო ბიბლიოთეკაში, საიდანაც რესპუბლიკურ და საკავშირო დეპოზიტარიუმების საშუალებით მიიწვებული ნიგნი კვლავაც შეხვდება თავის მკითხველს.

საინტერესოდ მუშაობს ავტობიბლიოთეკა, რომელიც ნიგნებს სისტემატურად აწვდის ქალაქის ახლადდასახლებულ უბნებს, სადაც ჯერჯერობით არ არის სტაციონარული ბიბლიოთეკა.

1980 წელი ბიბლიოთეკებისათვის მუტად დამაბული შრომის წელი იყო.

ბიბლიოთეკების მუშაობის საკავშირო დოთვლიერება-კონკურსის მიუძღვნა საბიბლიოთეკო მუშაობის მთელი ციკლი მკვეთრად ამაღლდა შრომის დისციპლინა, გაუზგვობსა და კადრებთან მუშაობა, თითოეული საბიბლიოთეკო ღონისძიება უფრო შინაარსიანი და საინტერესო გახდა.

მონოდებამ "კ. ი. ლენინის ნიგნი ცველა ქაბუსა და ქალიშობლს" — პრაქტიკულად შეისცა ფრთები.

საბიბლიოთეკო საქმის ვეტერანები თამარ კოლაშვილი, ფატი ბრეგვაძე, თინა ფალავანდიშვილი და სხვები სისტემატურად ზრუნავენ ახლგაზრდა კადრების დაოსტატებისათვის, საბიბლიოთეკო მუშაობის ახალი ფორმებისა და მეთოდების დანერგვისათვის.

საბიბლიოთეკო ქსელს მრავალად ჰყავს საქმის ერთობლივი, ნიგნის პროპაგანდის დაუღალავი მუშაკი, ვინც წლების მანძილზე ერთგულად ემსახურება მკითხველს.

მკითხველებს დიდ სამსახურს უწევს საცნობო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება (გამეფ რესპუბლიკის საპატიო ბიბლიოთეკარი ნუცა ახუელიანი).

საჯარო ბიბლიოთეკას გვერდით უდგას მთელი საბიბლიოთეკო ქსელი, მაგრამ მათ შორის თავის კარგ მატერიალურ-ტექნიკურ პირობებით, მკითხველთა მომსახურებით გამოირჩევა № 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 17, 19 საქალაქო, № 1, 4, 5, 7, 8 საბავშვო ბიბლიოთეკები, მათი მუშაკები ერთიანი საბიბლიოთეკო მომსახურების კარგ დონეს ქმნიან.

საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობას ქუთაისის ბიბლიოთეკებმა შრომითი ნიაბი უძღვნეს — მკითხველთა რაოდენობისა და ნიგნის გაცემის გაცმა წარმატებით შესარულეს.

ქუთაისის მშრომლებმა ვადაზე ადრე გაიანადღეს მეთე ხუთწლელი და რესპუბლიკის დედაქალაქში დიდების დროშა აღმართეს.

ამ საერთო გამარჯვებაში ქუთაისის ბიბლიოთეკების მოყრატებული წვლილიც არის.

ს ა ზ ე ი მ ე რ

ნათელა ინაძე — „ნარია“

გამორჩეული ქართველი ფერწერია, საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი ნათელა ინაძეშვილი ცნობილია, როგორც მკაცრი ინდივიდუალური ხელწერის ხელოვანი. იგი დღეი ტაქტით, დახვეწილი პროფესიული ოსტატობით და მაღალი გემოვნებით უხამებს ერთმანეთს რეალურ სინამდვილესა და მხატვრულ თავისუფლებას.

მხატვარი დაულადავად შრომობს პორტრეტის ეანრში და ქართველი ინტელიგენციის წარმომადგენელთა დესახასიათებელი დრამატული ფორმები, ინტელიტუალურ პორტრეტებს ქმნის. ამ ნამუშევრებისათვის დამახასიათებელია მკერავი, მოცულობითი ფორმები, მძაფრი შინაგანი დინამია, კლასტიკა, რთული ფერაღოვანი ფონი, ფუნჯის თავისუფალი მონახში.

ნათელა ინაძეშვილის მდიდარი ფერწერული შესაძლებლობა, ნატურის არსზე ფსიქოლოგიური წვდომა, მკაცრი ელინდებია მის ერთ-ერთ საუკეთესო ფერწერულ პორტრეტში — „ნურია“, რომელსაც ამჯერად გთავაზობთ.

სალათა

№1. მოხარშეთ ოთხი გრამი კარტოფილი, მოაკლეთ კანი და დაჭერით პატარა ნაჭრებად, დაუმატეთ დაჭრილი მუდგე კიტრი (ერთი საშუალო სიდიდისა). მოხარშული, კანგაყლილი, თხელ ნაჭრებად დაჭრილი ერთი ძირი სტაფილი, წვრილად დაჭრილი ხახვი (ერთი თავი), მარლი, პილილი, დაახით გემოვნებით საწებელი, ცრთომანთში არეული მწა მღოვი, ღვინის ძმარი და ზეთი და აუარიეთ.

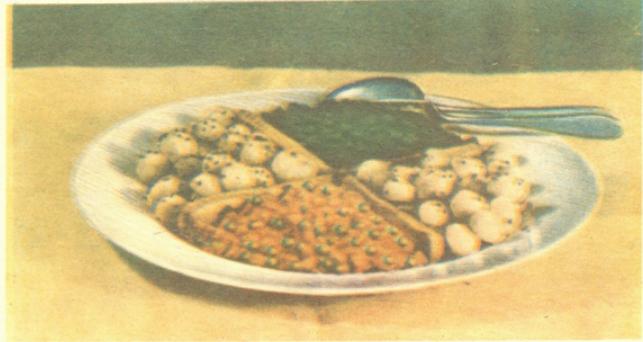
№2. კომბოტო დაკეთეთ ძალიან წვრილად, მოაურეთ მარლი, დასრისეთ და ხელით გაწურეთ, შემდეგ დაუმატეთ — ძალიან თხლად დათლილი ზამთრის წითელი ორი მოზრდილი ბოლოე, წვრილად დაჭრილი ასი გრამი მწვა ხახვი, დაფხვილი ორი ძირი სტაფილი და ერთი ძირი ნახური. გამზადებულ მღოვს დაუმატეთ მაცრავ

მოხარშული კვერცხის გული, კარგად გახრისეთ და თანდათანობით შეურიეთ (თქვენი გემოვნებით) მარლი, შეჭარი, შემდეგ კი არაიანი, მიღებული საწებელი დაახით გამზადებულ სალათსა და აურიეთ.

აიღეთ ისეთი სახალათე, რომელსაც ოთხი განყოფილება აქვს. თუ ასეთი არა გაქვთ, მაშინ გამოიყენეთ მრგვალი ან სწორკუთხვანი ლანგარი და სტაფილის მოჭრად ვერსკველი ნაჭრებით გაუფიეთ ოთხ თანაბარ განყოფილებად.

კუერტლის ორ მოპირდაპირე განყოფილებაში მოათავსეთ სალათა №1. მორთეთ ზეგზგისებურად დაჭრილი მაცრად მოხარშული კვერცხით.

დარჩენილ ორ მოპირდაპირე განყოფილებაში მოათავსეთ სალათა №2. შედარირ შეუწურეთ, მოათავსეთ შედ სტაფილის ღამაზად დაჭრილი პატარა ნაჭრები და მოაურეთ წვრილად დაჭრილი კამა.

პაკაიანის პირველ გვერდზე — ა. ინბატოვი — პანოს შაპოვის ფრაგმენტი. გომოთხა — ნათელა ინაძეშვილი — „ნარია“

რედაქტორი მარია ზარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: გ. ბანდლაძე, ნ. გაფინდლაშვილი, ნ. გურბანიძე, ლ. კახაბაძე, ზ. კახაბაძე, ნ. კილასონია, თ. ლაშკარაშვილი, ვ. ლომთათიძე, კ. თვანიძე, ც. ბანდლაძე (მხატ. რედაქტორი), ლ. შაქირული, ნ. ცაბარაშვილი, ნ. ჯაბახიშვილი, ი. ჯაბახიძე (პ. მგ. მდივანი).	საქ. ცნ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
ტექნორედაქტორი ნ. გ. უ. ი. ა.		

საქ. ცნ. ც-ის გამომცემლობის სტამბა თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
 Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელფონის №№: რედაქტორის — 99-98-71, სასესიამდებელი მდივნის — 99-71-68 მხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, სარედაქციო განყოფილების — 93-98-54, გადაცემა ასაწყობად 6/IV-81 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 19/VI-81 წ., ქალაქის ზომა 60x90სმ, ფოტოურე ნაბეჭდი ფურცელი 3 სალიტერატურულ-საგამომცემლო თაბახი 5პ ტირაჟი 134.100. შეჯ. 1036. უე 00695.

სეზონი

სასაზოგადოებრო

ორის გრამი კარგი კარგად ახლები. მე-
ნე თინდათონობი დაუმატეთ ერთი სუფრის
კოვი შაქრის ფხენილი, ნახევარი ჩაის კოვ-
ჯ მარლი, ორი კვერცი (ცილიან-გილია-
ნად, ორი კვერცხის გული და გათქვიფეთ.
შემდეგ აურიეთ შავ ნახევარი ჩაის კოვჯი
სონდარევი პურის ფხვილი (ოთხას-ხუთასი
გრამი). თუნუქის მოგრძო ან მრგვალი მოკე-
ნილობის, დანაოებულ პატარა ყალიბებს წა-
უსვით ცხობი.

მომზადებული ცომიდან აიღეთ პატარა-
ტარა ნაჭრები, მოათავსეთ ყალიბში და მიე-
ციეთ ყალიბის ფორმა. ყალიბში შევიწყვდილი
სივრცე უნდა დარჩეს, ამიტო კომი თხელ
ფენად ააყარით კედლებზე და ფსკერზე. ცო-
მიანი ყალიბები დალაგეთ თუნუქის ფურ-
ცელზე და გამოაცხეთ.

გამომცხვარი ცომი ყალიბში ცოტა შეაგ-
რდეთ და მერე გამოიღეთ. თუ ყალიბი გა-
მომცხვარი ცომით ამოვიცო, მაშინ ყალიბიდან
გამოდებული ნამცხვრის შუა გული ცოტაოი
დანით ამოკრიბეთ და ხელით დაფხვენი.

თუ გსურთ, რომ ნამცხვარს სახელურიანი
კალოის შეხედულება ჰქონდეს, მაშინ ცოპის
წაწილიდან გამოაცხეთ უნაგირის ფორმის
პრეკალი ნამცხვარი.

გამომცხვარი ნამცხვრის თავისუფალი სივ-
რცე ამოავსეთ სასურველი მასლით, სალა-
თით, ყველით და სხვა ოლხათით. შემ-
დეგ კი უნაგირისებური გამომცხვარი ცომი
სახელურივით ჩაურტეთ.

აღინუნული გამომცხვარი კალათები ზემო-
დან კარკით, რომელიც შეიძლება იყოს მშა
მდიგვთან ახელილი ან შეფერადებული საკ-
ეები სადგახით, მორთეთ სხვადასხვაგვარად.
თუ დაფხვენელი ცომი გაცივთ, შეგიძლიათ იშ-
იოუდ მარლით, მშა კალათები მოათავსეთ
თიფუშზე, რომლებზეც დაფენილი უნდა იყ-
ოს წყნად სალაის ფოთლები.

სასაზოგადოებრო

მოსაზრული ღორი დაქვრიო თხელ ბრტყელ
ნაჭრებად. ერთი მხრიდან აქლიან თხლად წა-
უსვით მშა მდიგვი, თითოეულ ნაჭერს ძაბ-
რის ფორმა მიეცით. მ. მოათავსეთ გამშა-
დებული რომელიმე სალაით: ცარიელ ადგი-
ლებზე დადეთ ზიგანაგებურად დაქვრილი მა-
გარად მოხარული კვერცი. ასეთნაირად გა-
მზადებული ღორი მოათავსეთ სასაუზმე თიფ-
უშზე და მორთეთ გაფოთილი ოხრახუშის
ღერიობით.

შეფუთვა

გასუფთავებული, გარეცხილი წინილა სი-
გრძელე გაქვრით, გაჩახხეთ. მოაყარეთ მარი-
ლი. შემდეგ წამოაგეთ პატარა შემფურცე,
წაუსვით კარკი, შემფურიანად მოათავსეთ
ტაფაზე, შედიგეთ ღუმელში და შეწეთ. შე-
წვისას პერიოდულად წაუსვით კარკი ან არ-
ყანი.

ორი კიბი ნიორი, ორი ღერი ქინძი, წიწ-
კა და მარლი ერთად დანაყეთ და შემწვარ
ტყელ-ტყელ წინილას ორივე მხრიდან წაუს-
ვით. მერე შემფურიანად მოათავსეთ ღანგ-
არზე, მორთეთ მწვანეხის ღერივით, ალაგ-
ალაგ დააწვეთ გულამოცალაო დიდრონი წი-
თელი ბოლოკი (ბოლოკს ერთი მხარე ცოტა
უნდა წაჭრათ, რომ ღანგარზე გაჩრდეს),
სურგარზე მიტანისას ბოლოკში ჩაასხით სპირ-
ტი, აანთეთ და ისე მიიტანეთ. შეიძლება
მთელ-მთელი ბოლოკს ჩაურტოთ სახითილი,
აანთით და ისე მიიტანეთ.

ზავა „სალსინი“

შუქნიანი ღორის ხორცის ან ცხვრის შილი-
ანი ნაჭერი (პარკალი, ანტრეკოტი) გარეცხეთ,
მოაყარეთ მარლი, მოათავსეთ ტაფაზე და
შედიგეთ შესწავად შეწვის დაწვეხისას ტა-
ფაზე დაახლო ცოტა მდურარე წყალი. შემ-
დეგ კი ხანგამოშვებით ასხით ხორცს ქერ
კოტი-ცოტა მდურარე წყალი, მერე კი ტა-
ფაზე წარმოქმნილი წყენი. შეწვის დროს
ხორცს შეუცვალეთ მდებარეობა, რომ ყურე-
ლიმხრიდან კარგად შეიწვას.

ერთი კილოგრამი კარტოფილი დაქვრიო
დიდ ნაჭრებად, მოაყარეთ მარლი და შეწვას
პროცესში ხორცს შემოურწყეთ. შემოურწყეთ
აგრეთვე პატარა სიდიდის მთელ-მთელი ხა-
ხვი.

შემწვარი ხორცი დაქვრიო ლხელ ნაჭრებად
დალაგეთ ღანგარზე, მოასხით თავისივე წყე-
ნი, გარშემო შემოურწყეთ შემწვარი კარტო-
ფილი, ხახვი, სიგრძელე დაქვრილი მუყაე კი-
ტი ან კომბოსტოს მწენილი, მორთეთ მწე-
ნილის ღერივით.

იპაპრული

პატარა ნაჭრებად დაქვრიო, გარეცხილი
ერთი კილოგრამი ცხვრის ხორცი მოათავსეთ
ქვანზე, დაახლო თხეთ, დადგეთ ნელ ცეც-
ხლზე და მოშუშეთ. როდესაც ხორციდან გა-
მოყოფილი წვენი დაშრობას დაიწყებს, დაუ-
მატეთ წვილიად დაქვრილი ექვსასი გრამი
მწვანე ხახვი (შეიძლება თავი ხახვიც), მოაყ-
არეთ მარლი და შუშეთ თავდახურული, სანამ
ხახვი შიგ არ ჩაითუქება (ხახვი და ხორცი
არ უნდა მოხრაკოს ე.ი. არ უნდა შეწით-
ლდეს) წვენი რომ შეაშრება, დროდადრო
დაახლო სულ ცეცხლდარე წყალი. შემ-
დეგ ჩაუმატეთ წვილიად დაქვრილი კენკი
(ერთი-ნახევარი ჩაის ჭიქა), ტარხუნა (ათი ძი-
რი). როდესაც ჩაითუქება, შეაწვეთ დანა-
ყული წიწკით ან პლამლით და ჩაუმატეთ
მთელ-მთელი ტუქმლის ან ალუჩა. ბოლოს
დაუმატეთ წვილიად დაქვრილი კამა (გეროვ-
ნებით) და ერთი-ორი წუთის შემდეგ დაამო-
დგეთ ცეცხლდან.

შუა ჩაქვულს წვენი უნდა ჰქონდეს ცოტა
და მოსკო. მთელ-მთელი ტუქმლის ან ალუ-
ჩის მაციერ შეგიძლიათ იშპართ მოხარშუ-
ლი ტუქმლი.

ეკრძა შეიძლება მომზადდეს უტყეუმლოად,
ტუქმლია აუცილებელი არ არის.

თუ გსურთ შუა კერის ნახევარი ჩაის ჭი-
ქა თიორი ღვინო დაუმატეთ და გადმოდგო-
ცეცხლდან.

გაპარკალი

ერთი კილა ნახევარიკილოგრამიანი ერთი კი-
გრად გათქვიფეთ, შურივით ერთი კილა ნახე-
ვარიკილოგრამიანი შაქრის ფხენილი და თან
თქვიფეთ. დაუმატეთ ერთი კვერცხის გული,
ერთი ჩაის კოვჯი თაფლი (თუ გსურთ მიხა-
დარიჩინი ან ვანილი) და გათქვიფეთ. შეუ-
რით ორნახევარი (ნახევარ კილოგრამი) კილა
პურის ფხვილი და მოთავსეთ ცომი. მოწე-
ხლობი ცომ. ხელზე არ უნდა გეკრებოდეთ.
მიღებული ცომისაგან გააკეთეთ სასურველი
ოდიგონის გუნდები, თითოერთი გაქვრით
შუაზე, დააწვეთ თუნუქის ფურცელზე და
გამოაცხეთ. თუ გსურთ, გამომცხვარი შა-
ქარლამა ამოავლეთ შაქრის ფხვილში.

ეროვნული
გამომცემლობა